

Pravata na mal ci nstvata vo razvojni te pol i ti ki

Tematska publ i kaci ja
od
Katari na Toma{ evska

PRAVATA NA MALCI NSTVATA VO RAZVOJNI TE POLI TI KI

Tematska publ i kaci ja od Katari na Toma[evski

Pravata na mal ci nstvata vo razvojni te pol i ti ki

© Minority Rights Group
Si te prava zadr` ani
I zdadeni ot materi al mo` e da se reproduc i ra
samo za edukati vni i drugi nekomerci jal ni
cel i. Ni koj del ne mo` e de se reproduc i ra za
komerci jal ni cel i bez prvobi tna dozvol a od
zadr` uva~ot na pravata.
Za ponatamo{ ni i nformacii, Ve da
kontakti rate so
Minority Rights Group
CIP katal og regi starot na ova i zdani e mo` e
da se najde vo Bri tanskata bi bl i oteka

Pri znani e

Minority Rights Group i zrazuva bl agodarnost na si te
organi zacii i i ndi vi di koi f i nansi ski go
podr` aa ova i zdani e, vkl u~uvaj}i (Bilance) Cordaid,
the Steples Trust, Christian Aid i Norve{ kata Vl ada.

Publ i kaci jata e i zdadena i pe~atena od strana na
MRG kako dopri nos za javnoto mi sl ewe za temata
koja se razgl eduva. Tekstot i gledi { tata ne go
pretstavuvaat vo sekoj detal i aspekt,
kol ekti ovni ot staf na MRG.

MRG i e zahf al en na cel i ot staf i nrezavi sni te
eksperti koi dadoa dopri nos za ova a publ i kaci ja,
osobeno na Ross Young i Sophie Richmond.

ZA AVTOROT

Katari na Toma{ evski e prof esor po me|unarodno pravo i pome|unarodni odnosi
pri Uni verzi tetot Lund (Raol Wallenberg Institute i/i l i Pravni ot f akul tet) i
nadvore{ en predava~ pri Centarot za Af ri kanski Studi i (Uni verzi tetot na
Kopenhagen). Taa e i menuvana kako specij al en i zvestuva~ na pravata za
obrazovani e od Komi si jata na Obedi neti te Naci i za ^ovekovi Prava (1999/2001).

Prethodno rabotel a vo Danski ot Centar za ^ovekovi Prava (Kopenhagen), McGill
Centarot za medi ci na, eti ka i zakon (Montreal), gl obal nata programa za SI DA
na Svetskata Zdravstena Organi zacija (@eneva), i I nsti tutot za Soci jal ni
I stra` uvawa (Zagreb). Prof. Toma{ evski i ma i zvr{ eno zna~itel en broj na
me|unacional ni i stra` uva~ki proekti po~nuvaj}i od na~ini te i metodi te za
obezbeduvawe na osl oboduvawe od gl ad, pa se do apsewe na stranci te. Nejzi ni ot
gl aven i stra` uva~ki proekt vo 1990-te godi ni be{ e vo vrska so zapadni te reakci i
kon prekr{ uvaweto na ~ovekovi te prava od 1948 do 1988 godi na, opf a}aj}i 62
dr` avi , i anal i za na ekonomskata poddr{ ka na prekr{ uva~i te i l i sankci i te
kon ni v so cel za odreduvawe na efektot na ovi e reagi rawa. Proektot vo
prodol `eni e stremi da go razvi va i apl i kuva efektot na ocenuvaweto na
~ovekovi te prava.

Posl edni te i zdani ja opf a}aat Reakci i te sprema prekr{ uvawata na ~ovekovi te
prava 1946-1999 (Kluwer, Dordrecht, 2000),

Pome|u sankci i te i i zbori te (Pinter Publishers/Casell, London 1997), i

Tematski patokaz za ~ovekovi te prava i pravata na `eni te (so G.Alfredsson
Martinus Nijhoff 1995).

Prvo i zdavano na angl i ski kako Minority Rights in
Development, © Minority Rights Group, Published No-
vember 2000 ISBN 1897693 78 8

Ovaa edi ci ja © ADI , Gosti var, Makedoni ja 2001
Makedonski prevod © ADI , Gosti var, Makedoni ja
ISBN 9989-133-00-X

Asoci jacija za Demokratska I ni ci jati va i Minor-
ity Rights Group mu se zabl agodaruvaat na Charles
Stewart Mott Foundation, European Commission i UK De-
partment for International Development - Know How Fund
za ni vnata f i nansi ska podr{ ka na projektot za
prevodot na makedonski jazi k.

Prevede: Nei m Tahiri Lektura:Lul zi m Hazi ri
Ti ra` :1.000 pri meroci

Pravata na mal ci nstvata vo pol i ti ki te za razvojna pomo{

Glava	Sodr` i na	strana
I. Predgovor		4
II. Glavna zbirka		5
1. Presentacija		6
2. Nasledstvo od mi nati te decenii		7
	Pregled na mul tilateralno kral stvo	7
	Evolvi rawe na bilateralni te pol i ti ki	8
	Prospekt za novi otmi leni um	9
3. Predznak na neodamshni te genocidi : kade odi na razvojnata pol i ti ka?		12
	Ruanda	12
	Gvatemala	12
4. Vkl u-uvawe na pravata na mal ci nstvata vo razvojnata pol i ti ka		14
	Doma{ ni te zaedni ci	14
	Postoe-ki te modeli	15
	Jasna zal o` ba za pravata na mal ci nstvata	16
	a) Hol andi ja	
	b) Evropskata Zaedni ca	
	v) Norve{ ka	
	g) Soedineti te Ameri kanski Dr` avi	
	d) Angl i ja	
	Fokusi rawe na ranl i vi te i l i margi nal i ziranite grupi	19
5. Operaci onal i zi rawe na pravata na mal ci nstvata vo razvojnata pol i ti ka		20
6. Zakl u-oci		21
7. Preporaki		23
	Zabele{ ki	24

I Predgovor

Vo tekot na posl edni ve godi ni MRG zapo-na da vr{ i ispituvawe na odnosite pome|u -ovekovite prava i razvojot. Taka da na videl inai zle gojasni vrski pome|u statusot na malci nstvata, neramnopravnosta i si roma{ tijata.

Fokusi raweto na ovaa publ ikacija e vrz toa kako gol emite donatori za razvojna pomo{ gi opfa}aat malci nskite prava vo ni vnata razvojna pol itika. Ova e edna od seri ata na publ ikacii, koja zapo-na so publ ikacijata na Roger Riddel na *Malci nstvata, malci nskite prava i razvojot*. Pl anirani se u{ te dve drugi publ ikacii: ednata ke se fokusi ra vo opfa}aweto na malci nskite prava vo razvojot; i vtorata }e vr{ i vrednuvawe na eden konkreten razvoen proekt, vrzано so nejzini ot efekt vo lokal nite zaednici na malci nstvata.

Nekoi -i tateli mo` ebi }e bi dat na mnene deka ovaa publ ikacija premnogu se koncentri ra na pol itikata i mo` ebi mislat deka e potrebno da se koncentri rame pove}e na impl ementacijata. Ovoj komentar bi bil mnogu pri fatliv, i istotaka tema koja { to sme ja debati ral e porano. No ni e mislevme deka e od golema va`nost da se pretstavi jasno pol iti -kata situacija pome|u razvojnite donatori te pred da se prejde na vtorata etapa. Ova bi obezbedilo osnova za istra` uvawe za toa kako dobrata pol itika se povrzuva so dobrata praksa.

Toa { to e postignato e deka neкои donatori imaat jasna odgovornost kon pravata na malci nstvata. Kako i da e, ovi e odgovornosti se podignati od razni zna-ajni socio-pol iti -ki nastani, kako { to e slu-jot na genocid vo Ruanda i Gvatemala. Osi guruvaweto na malci nskite zaednici deka }e pri dobi jat od razvojnite programi, e zna-ajna reakcija vo takvi tragi -ni konfli kti i pogoden na-in za prevencija na konfli kti te vo idni nata. I ako potrebata za vkl u-uvawe na malci nstvata vo razvojnite programi ne treba da e baziran samo vrz prevencija na konfli kti te. Soci al noto i sklu-uvawe i gol emata si roma{ tija i stotaka baraat me|unarodno dejstvuvawe. Postojat nekolku me|unarodni standardi koi gi obvrzuvaat me|unarodni te strukturi vo ni vnata rabota, opfa}ajji ja tuka i pomo{ ta za me|unaroden razvoj, pra{ awata na diskriminacijata i opfa}anosta na malci nstvata. Tuka se opf ateni -l enovite 4(5), 5 i 9 od Deklaracijata na Obedneti te Nacii za Pravata na Li -nosti te koi im pri pa|aat na nacional nite, etni -ki te, verski te ili jazi -ni te malci nstva kako i nedi skrimi ni ra-ki te uslovi na Me|unarodnata Konvencija za ekonomski te, soci al nite i

kul turni te prava. Normati vi te na ON treba da se dovol na pri -ina za da donatori te dejstvuvaa vo ovoj pravec bez da se zeme vo predvid dali ima konfli kt vo toj region ili dr`ava. Treti raweto na -ovekovite prava vo vraska so razvojot dava mo` nost za takvi obvrski. Ova mo` e da se vidi od *Izve{ tajot na -ovekovite razvoj 2000* na UNDP, deka donatori te treba da zapo-nat so anal izi raweto na neramnopravnosta i diskriminacijata nad malci nskite grupi. Mislam deka so vakvite anal izi imame mo` nost da gi namal ime etni -ki te tenzi i i da gi napravime razvojnite intervencii po odr` livi.

Razni razvojni akteri zele za zada-a, da se obi dat da postignat zna-aen napredok vo pravec na razvojnite cel i..

Bazirajki se na na{ i te dosega{ ni i stra` uvawa i diskusii te so na{ i te partneri, jasno e deka malci nstvata vo pogol em del na slu-aevi se posiroma{ ni te i margi nal izi rani te zaednici vo zemjite vo razvoj. **Adresi rajki gi ni vni te pra{ awa, donatori te }e rabotat vo pravec na postignuvawe na tie osi roma{ eni cel i.**

Vo na{ ata organi zacija, ni e rabotime so na{ i te partneri vo zaednite na malci nstvata vo si te strani na svetot. Ova ni ovozmo` uva da dojdeme do zaklu-oci osnovani vrz iskustva zemeni od onie koi rabotat na lokal no nivo i vrz potrebite za koi se svesni malci nstvata i javnosta. Na ovoj na-in MRG im pomaga na NVO -te koi se sostaveni od malci nstvata vo zemjite vo razvoj da rabotat so donatori te.

Za da se poddr` at i ohrabrat donatori te da gi zemaat ovi e pra{ awa vo predvid nie sme anga` irani vo aktivnosti na advokacija na nacional ni, regional ni i global ni nivoa. MRG ima razvi eno pozitivni vrski so zainteresirani donatori i im po` eluva dobredojde na sekoj razvoen akter koj bi sakal da se pri kl u-i. Ni e istotaka se obi duvame da gi vozdi gneme ovi e pra{ awa vo kontekst na Svetskata Konferencija protiv Raci zmot odr` uvajji popratni sednici i promovirajji diskusii za vrskite pome|u si roma{ tijata i i sklu-uvaweto.

Ovaa publ ikacija koristi kako document za momentalni te kako i za minati te obi di za adresi rawe na pravata na malci nstvata vo razvojnata pol itika. Jas se nadevam deka razvojnite donatori }e bi dat vo mo` nost da rabotat i da ja razvijat ni vnata rabota vo gorespomenati te -ekori za da razvojnata pol itika gi ima vo predvid pravata i potrebite na malci nstvata.

Alan Phillips
Direktor
Noemvri 2000

II. Zbirka

Ovo je tekst koji razgl eduva razvojne politike na bilateralne i multilateralne donatore od gl edna to-ka na malci nske prava ovie politike. Neznata i njcjal na to-ka e nedostigot na specifi -nite referencii sprema malci nstvata i ni vne prava. Obvrski te sprema -ovekovi te prava se eden posl eden fenomen koji e bi dat prosl edeni so specifi -no poznavawe na malci nske prava. Ovo je tekst koji razgl eduva koj, koga, kako i zo{ ta-ta na evolvi rane te razvojne politike. Normalno e deka postoeweto na formalno usvoeni politike ne kazhuva ni { to { to se odnesuwa na implementacijata, efektot ili nejzinite rezultati. Otsatnosta na malci nske prava vo dokumenti te na formalno usvoeni te politike pokazhuwa deka se pak, ovi e prava seu{ te ne se priznaeni i mozhe da se negiraat vo praktika.

Ravojne politike se gl edno promeneti vo tekot na posl edne te -etiri dekadi, reflektirajji gi promene na definiraweto na razvojot i soglasnata promena na celite i modalitete na pomo{ ta. Opf a}aweto na malci nske prava vo definiraweto na razvojot (has, as for other human rights) bilo retrospektivno. Osoznajji go porastot na zloupotreba povrzano so razvojot, istovremeno za{ titata na -ovekovi te prava zapo-na da se postavuwa na potrebnoto mesto, popratena so specifi -na za{ titata na pravata na malci nstvata. Prostoto soznani e, bilo mesno ili meunarodno za upotreba na sila ili zloupotrebi, ne vodi kon ni vno definiraweto kako prekr{ uvawe na -ovekovi te prava, a ni tu na za{ titata koja ja ima za cel ni vna prevencija. Oni e { to gi generiraat razvojne, multilateralne i bilateralne politike se obiduvaa da go iskl u-at pra{ aweto na -ovekovi te prava, dodeka ili ako ovie se vo specifi -en i efektiven na-in vkl u-eni vo procesot na kreiraweto na politika

Bi dejji debatata za -ovekovi te prava pove}e se stremi da se obra}a kon prekr{ uvawata otkol ku kon pravata, razvojnata politika po-etno be{ e od osuduvaki karakter.

Uki nuwaweto na pomo{ ta kako sankcija za prekr{ uvaweto e rasprostraneta vo donatorskata zaednica, no ja ima razdeleno zaednicata na -ovekovi te prava. Promoviraweto na pravata na malci nstvata vo ramkite i vo tekot na razvojot zaostanalo i so konstantno namalenata pomo{ nema da se promeni. Ravojne indikatori koji treba da go pravat statusot na malci nstvata po-liv treba i ponatamu da se razvijat. No, definirawata za malci nstvata mozhat da bi dat mnogu op{ irni i opf atlivi, zasegajji vaka mnogu grupi ili kategorii koji misl at deka imaat potreba od posebna za{ titata na -ovekovi te prava.

Posebni referirawa izlegoa na videlina vo donatorskata politika od 1990-te godini, no vrskata pomeju negiraweto i prekr{ uvaweto na malci nske prava i razvojne politike e napravena dve deceni porano.

Bilateralne donatori koji usvoija posebne za{ titi za pravata na malci nstvata vo ni vne razvojne politike, dejstvuuva na toj na-in odgovarajji im na realnite situacii, podpriti so kon doma{ nite (elktorati). Dvata genocidi od skore{ noto vreme - Ruanda i Gvatemala sl uzhat za naglasuwawe na urgentnosta na vkl u-uvaweto na pravata na malci nstvata vo razvojnata politika, kako i potrebata za vrednuwawe na rezultate na edna takva politika kaj malci nstvata.

Edno prosto objasnuwawe na posebne razvojne politike ne bi bilo informativno ni karakteristika na ni vnoto sva}awe ili ni vnoto zna-aj, taka da ovo je tekst e sel ekativen.

Primarnata potrebata za da bide kratka i upotrebliva, bara jasnost. Vo krugot na multilateralne donatori posebno vni manie i e posveteno na Svetskata Banka. Glavno opravduwawe ne bea gol emite krediti tuku nejzinite zna-aj vo dizajniraweto na makro razvojne politike vo celata donatorska zaednica.

Svetskata Banka i ni vnata "Breton Woods Sister", Meunarodniot Monetaren Fond, imaat gol emovlijanie vo skrojuvaweto na konturite na bilateralne razvojne politike, no so otsastvo na obvrski kon pravata na malci nstvata kako i kon -ovekovi te prava vo celina. Pomeju multilateralne i bilateralne donatori se naoja Evropskata Unija, -ija pomo{ (od zemji te -lenki i samata Unija) pretstavuva pove}e od polovina na sevkupnata suma na pomo{ ta. Bilateralne donatori sumata na buxetot za pomo{ i vl ijanie vrz kreiraweto na politika ja imaat kombinirano so obvrski te kon pravata na malci nstvata vo izbiraweto na indidualni donatori. Pomeju najgol emite donatori, na Soedinetite Amerikanski Drzhavim se posvetuva posebno vni manie, poradi ekspl icitno poznavawe na pravata na malci nstvata, dodeka pak najmal ku vni manie im se posvetuva na Japonija, Francija i Germanija kade { to takvoto poznavawe otsustvuwa. Opf ateni se istotaka i donatorite koji bile aktivni vo prezentacijata na pravata na malci nstvata i na pravata voop{ to vo razvojne politike. Taka da Hol andija, Evropskata Unija, SAD i Velika Britanija go imaat dozvoleno priznavaweto na pravata na malci nstvata vo razvojne politike. Sl edni ot -ekor e kako da se usvojat vo praksa i kako da se apl ikuvaat vo razvoj.

Orientacijata na gl obalnite razvojne politike protiv si roma{ tijata, vo po-etokot na 20-iot vek pretstavuva pottstik za fokusi rawe kon pravata na malci nstvata, naglasuvajji ja vrskata pomeju si roma{ tijata i statusot na malci nstvata. Osven toa, posebno vni manie im e posveteno na pravata na malci nstvata posl e mnogute politiki i vooruzheni konflikti, koji -esto se pri f ateni kako etni -ki, verski ili jazni konflikti. Re{ eni ata na konflikti te i ni vnata prevencija se opf ateni vo razvojne politike, so vetuwawe za pogol emagri zha kon pravata na malci nstvata.

1. Prezentacija

Poi mot *razvoj* v leze vo me|unardnata agenda pokasno od *-ovekovi te prava*, kako fokusi rawe na Obedi neti te Naci i vo prevenci jata na zloupotrebi te povrzano so Vtorata Svetska Vojna. Pravata na malci nstvata se reflekti raa vrz strukturi te na -ovekovi te prava pri ON od sami ot po- etok i menuvano kako Podkomi si ja na ^ovekovi te Prava.

Konstantni te promeni vo sostavot na Me|unardnata zaedni ca vo tekot na procesot na dekolonalizacijata bea poprateni so zgol emuvawe na zna-eweto na razvojot vo gl obal nata agenda.

Prvi ot bran na dekolonalizacijata na 1960-te godini rezultira{e so pri fa}awe na samoopredel uvaweto, koja gi pro{iri pol it i -ki te i ekonomski te di menzi i kako i kol ekti vnoto prezenti rawe na -ovekovi te prava.

Marginalizacijata na pravata na malci nstvata se napravi vnatre vo ON, koja se pri f ati kako Eurocentri -en koncept koj proi z eguva od vremeto na Sojuzot (Li gata) na Naci i te, pome|u dvete svetski vojni , vo vremeto koga mnozi nstvoto od dene{ ni te razvieni dr` avi ne postoeja. Prvi te me|unardni za{ ti ti za pravata na verski te malci nstva se usvoija vo Augsburg vo 1555 godina, i prvi ot me|unardni dogovor koja konkretno im se posveti na pravata na pravata na malci nstvata be{ e Evropska- Evropskata Karta za Jazi ci te na malci nstvata od 1992 godina i Ramkata na Konvencijata za za{ ti ta na naci onal ni te malci nstva (Ramkovnata Konvencija za Za{ ti ta na Naci onal ni te Malci nstva) od 1994 godina.

Koncentracijata na ON za samoopredel ba i razvoj pri donese do re{ eni ja, i zjavi , pl anovi na aktivnosti ili bezbrojni pl atf ormi , no donatorskata zaedni ca ja koordi ni ra pol it ikata i nejzi ni te aktivi teti posebno, nadvor od ON. Pomo{ ta be{ e i nsti tucional izi ranavo 1960-te i be{ e koncipirana kako karakteristi ka na me|unardnata sorabotka za promoci ja na razvojot. 1970-te godini bea svedok na eden dl abok pol it i -ki i ideol o{ ki konfl ikt vo vrska so novi ot me|unardni poredok. Prefrl uvaweto na vni manieto kon gl obal nata struktural na neramnopravnost, go zameni ja jazi kot na -ovekovi te prava, koj po- etno be{ e di zajni ran za odnosi te me|u i ndi vi dot i dr` avata, se do odnosi te me|u dr` avi te. Vrski te pome|u -ovekovi te prava i razvojot bea razgl edani vo to- kata na

dnevni ot red na Novi ot Me|unardni Ekonomski Dogovor vo tekot na 1970-te. Pravoto na razvoji zl eze na vi del i na vo tekot na 1980-te, i be{ e usvojena preku ON so mnozi nstvo gl asovi i i maj}i za cel na ovoj na- i n da stane poi m brani k obedi nuvaj}i gi -ovekovi te prava i razvojot. Ova pove}e ja razdel i otkol ku ja obedi ni me|unardnata zaedni ca.

Konstantni te ekonomski kri zi gi ograni -i ja mo` nosti te za razvoj. 1980-te godini se narekoa kako *i zgubena deceni ja* i gl obal nata pol it i ka vo prodol ` eni e premi na od razvoj na namal uvawe na si roma{ ti jata.

Vo me|uvreme, -ovekovi te prava se i nsti tucional izi raa vo me|unardnata razvojna sorabotka, otvaraj}i na ovoj na- i n prostor, prvi -no za pravata na autoktoni te a posl e za pravata na malci nstvata.

2. Nasledstvo od miniativnih desetletij

Razvoj politike na 20. stoletju je prava evolucija paralelno ne povzani ena za druga. Dve vodeni poveje od Ad hoc institucionalizirani slu-ai odkolku od opta strategija. 20. stoletju je prava i soodvetni te vladini obvrski beute od porano definirani, zlopotrebiti se izvestuava, a na isti te im se vozvra}e so politiko kaznuvava kako i so ekonomski sankci. Koncentrirana, po-etno beje nad negi raweto na pravoto za samoopredelba, naro-no vo Ju` na Afrika.

Nejasnosta pomeju politiki te kaznuvava na upotrebata na sila i prodol` uvaweto na finansi te za razvoj beje i ostanuva v dna karakteristika, bez razlika dali se raboti za negi rawe na nebelotomnozi nstvo vo Ju` na Afrika, genocid nad autoktonoto mnozi nstvo vo Gvatemala, negi raweto na jazi kot na Kurdsko malci nstvo vo Turcija i li statusot na Tamil skoto malci nstvo vo Sri Lanka.

Prvite 20. stoletju vo pravca (kazneno uslovuvawe) se prezeda vo 1970-te so inicijativa na SAD. Ova inicijativa beje podd`ano od donatorskata grupa koi se narekoa *istomislenci* (Holandija, Norveka, Kanada, Danska i {vedska). Definiraweto na 20. stoletju je prava beje poveje paralelna odkolku integritana vo razvojni te politiki. Orientirana proti v siroma{tijata za prv pat se pojavi vo 1970-te godini, ima{e za cel da ja popravi prethodnata negri`a na socijalnoto vljanie a naro-ito rasturaweto na razvojni te politiki. Politiko vljanie na distributivne te politiki beje vnesena vo dnevni otred so pojavata na vtoroto antisiroma{no fokusirawo na razvojni te politiki od 1990-te.

Kombiniraweto na doma{ni te i mejunarodni te faktori ja vopostavi vrskata pomeju razvojni te politiki i oni na 20. stoletju je prava vo SAD.

Politika na 20. stoletju je prava vo SAD evolucija vo krajot na Vietnamskata Vojna, vo kulminacijata na dvi`ewata proti v vojna i dvi`ewata za civilni (graanski) prava. Vo Belgija, politika na 20. stoletju je prava i zleze na vidi na po genocid vo Ruanda. Vo Francija, gol emata rekonstrukcija na razvojni te politiki, posebno za Francuski te eks-koloni vo Afrika, zapo-na vo 1998 i negovi ot rezultat ne beje poznat vo vreme koga ova e pi{uvano. Vo dr`avi te koi ne bile i nvolvirani vo daleni vojni i koi nemale nasledeni koloni, 20. stoletju je prava bea

opfateni vo razvojni te politiki od strana na doma{na javnost protestiraj}i protiv tiranite i finansi rawe na represija preko razvojnata pomo}. Celta beje odgovornosta za deluvawe i li nedeluvawe vo vraska so zlopotrebiti na profatuvaki te vladi.

Se o-ekuvawo razvojni te politiki da go promenat odnesuvaweto profatuvaki te vladi taka da pridobijat pravata na lujeto vo profatuvaki te dr`avi.

2.1. Pregled na multilateralnoto kralstvo:

Vremeto pred 20. stoletju je prava se do posle strukturalnoto usoglasuvawe

Izve{tajot od 1996 godina naslovena *20. stoletju je prava i Semejstvoto na Obedneti te Nacii*, izjavuva deka *se{to se pravi od strana na organizaciete na semejstvoto na ON za promocija na ekonomski ot i socijalni ot razvoj pri donesuvavo i implementirana na 20. stoletju je prava*. Vakvi ot pozitiven odgovor se reflektirawe vo razvojni ot optimizam na toa vreme kako i pretpostavkata nasekade niz svetot, i ako pogreen, deka se{to e napraveno vo ime na razvojot e beneficija za 20. stoletju je prava. Ova pretpostavka beje sprostavena od edno nedorazbirawo od 1965 godina povrzano so vrski te pomeju razvojnoto finansi rawe i prekr{uvaweto na 20. stoletju je prava koja ja odkri podelbata vo *Semejstvoto na ON*. Pri-inata za nedorazbiraweto beje odbi vaweto na preporaki te na Optata Asemblaja (Sobrane) na ON Svetskata Banka za prekinuvawe na krediti te sprema Ju` na Afrika.

Klunoto praawe beje dali bi trebal o globalni te 20. stoletju je prava i razvojni te politiki da prodol`at oddelno. Pravnata Kancelarija na Bankata gi i sklu- 20. stoletju je prava od odgovornosta na Bankata borej}i se za oddelno prodol`uvawe, dodeka Pravnata Kancelarija na ON ne se soglasuwa{e vel e}i deka 20. stoletju je prava prestavuvawat osnovni obvrski spored Kartata na ON, od koja Svetskata Banka ne mo`e{e da se oslobodi. Svetskata Banka podocna i gi prekina krediti te na Ju` na Afrika, no Mejunarodni ot Monetaren Fond prodol`i, kako{to prodol`i i razdra`enosta na politiki te organi zmi na ON.

So insistirawo na NVO-te, organi te za 20. stoletju je prava pri ON gi opfati ja vo nivni ot dnevni red zlopotrebiti povzani so razvoj. Politika na Svetskata Banka dokumentira za nasilno premestuvawe, i li

pravata na avtoktonite bea istotaka potstknati od prekr{uvawe na ~ovekovi te prava, koi se prestavija vo proekti f i nanci rani od Svetskata Banka, i so koi mu be{ e pri meteno na Svetskata Banka pove}e od nejzi ni te kri ti ci otkol ku od personel ot. Ne si te apl ikabil ni standardi se zedoa vo obzi r, no kako i da e, ni tu upatot na Svetskata Banka ne go refl ekti ra { i roki ot spekta r na ~ovekovi te prava koi bea na dnevni ot red.

Od si te razvojni agenci i vo konstanten na-in se bara{ e da osiguraat deka poli ti ki te, ni vni te programi i projekti negi prekr{uvaat ~ovekovi te prava. Edna takva preporaka po-etno be{ e koncentri ran vo projekti , kako { to premi na gl obal nata razvojna poli ti ka od projekti te vo ramkata na makro-razvojot i poi mot *struktural no pri l agoduvawe* prerasna vo doma{ en poi m. Ovoj kri ti ci zam be{ e popraten od eden vi sok stepen na popratna mobilizacija, izveduvaj}i gi na videl ina odnosite pome|u razvojot i ~ovekovi te prava vo si te ni voa, od gl obal ni do l okal ni .

Me|uvremeno Svetskata Banka ima dosta pri f ateno od retorika ta na ~ovekovi te prava, no ne i Me|unarodni ot Monetaren Fond. Vo dokumenti te na poli ti kata na MMF ne se spomnuvaat ~ovekovi te prava. Paragraf ot za poli ti -ka neutral nost, sl i -na na onaa na Svetskata Banka se tuma-i kako i skl u-uvawe na ~ovekovi te prava od uslovi te na referi raweto. Neupotrebuwaweto na termi nol ogijata na ~ovekovi te prava ne go uslovuva nedostigot na socijal ni te i poli ti -ki kri teri umi za kredi t. Od 1979 godi na *Pri ra-ni kot za usl ovuvawe na MMF* gi opf ati *doma{ ni te poli ti -ki i socijal ni objekti vi* kako f aktori koi treba da se zemaat vo predvid vo el abori raweto na posti gnati te poli ti -ki kri teri umi . Za ni vnata apl ikacija vo 1980-te godi ni ima mnogu mal ku dokazi , zlogasnata *i zgubena decenija* koja gi vturi gl obal ni te protesti proti v *Bretton Woods Sisters* kako si mbol { to podocna se nare-e *me|unarodna f i nansi ska i nf rastruktura*.

Pri ti soci te za promena na *me|unarodna f i nansi ska i nf rastruktura* se i ntenzi vi raa kako posl edica na f i nansi ski te kri zi vo Meksi ko, I sto-na Azi ja, Brazi l i Rusi ja. Va` na pouka e deka edna dl aboka ekonomska kri za vo edna dr`ava koja ima istorija na etni -ki i verski konfli kti mnogu lesno pri -i nuva nemi ri . Sogl asuwaweto so takvi te f i nansi ski kri zi go koncentri ra vni mani eto vo gl obal nata stabi l nost i otkri kol kumal ku

mo`at da napravat javni te i nsti tuci i vo vrska so pri vatni te f i nansi ski pazari . Poi mot *f i nansi ska i nf rastruktura* ja refl ekti ra{ e za{ ti tata na i dejata deka ul ogata na javni te i nsti tuci i , kako na pr. MMF i Svetskata Banka, *treba da go poddr`at a ne da go zamenat pri vatnoto f i nansi rawe*. Vo po-etokot na novi ot mi l eni um, kako na del na strategi jata za pomo{ , MMF go zameni Resursot za podobruwawe na Struktural noto Pri l agoduvawe so Resursot za redukci ja na Si roma{ ti jata i Porastot koj vetuvi deka }e gi ima vo predvid socijal ni te i sektorijal ni te programi so cel na namal uvaweto na si roma{ ti jata. Promeni te mo`e da se vo tek na krei rawe, i ako negovi ot pravec be{ e nejasen vo vremeto koga e pi { uvano.

2.2. Evol vi raweto na bi l ateral ni te poli ti ki : Od Vovedot vo ~ovekovi te prava do komerci jal i zaci ja

Vrskata pome|u prekr{uvawata na ~ovekovi te prava i tekot na pomo{ ta be{ e i ni ci rana od SAD i Karterovata admi ni straci ja gi podi gna ~ovekovi te prava vo me|unarodnata scena. Zakonski te reformi vo el i mi ni ra-ki te kri teri umi gi opf a}a prekr{uvawata na i zbi rani te gra|anski i poli ti -ki prava i SAD ne bi ponudi l a pomo{ na vl adi te koi vr{ at prekr{uvawe na pravata. Preki nuwawata na pomo{ ta po se i zgl eda bea naso-eni proti v posebni pri ma-i na pomo{ ta na SAD no ovi e bea pove}e objekt otkol ku pri nci pi el na cel . Pri -i nata za preki nuwawe na pomo{ ta be{ e vnatre{ na: cel ta be{ e da se zaprat zl oupotrebi te na pomo{ ta na SAD vo poddr` uvawe na prekr{uvawata na ~ovekovi te prava, vo dr`avi te pri ma-i , da gi sopre SAD vo ovozmo` uvaweto i l i vr{ eweto na zl oupotrebi te nadvor od opsegot na vnatre{ ni te l egal ni odbrambeni i demokratski i nstrumenti .

No, model ot na SAD be{ e vi den poi naku odnadvor. Nejzi ni te -eti ri del a domi ni raa vrz mi sl eweto za povrzanosta pome|u ~ovekovi te prava i razvojni te poli ti ki :

- Prvo, prekr{uvaweto na gra|anski te i poli ti -ki te prava a ne socijal ni te i ekonomski te prava bea razbrani so def i ni raweto na ~ovekovi te prava, i ako razvojot konceptual no be{ e pobl i sku do ekonomski te i socijal ni te prava.

- Vtoro, koncentracija beževo prekršuvawata otkolku pravata, što znači deka cenata za poznavaweto i razbi raweto na pravata beže skri ena zad edno dosta rasprostraneto potvrduwawe deka samo pol i ti -kata voqagi pravi i li gi krš i -ovekovi te prava.
- Treto, povrzanosta beže kaznena i nedozvol uvaweto na razvojnoto finansirawe, toga se smeta e kako metoda za promovirawe na -ovekovi te prava, zajaknuvaj i go na ovoj na-in vi duwaweto deka -ovekovi te prava se bez vrednost, i
- ^etvrto, razvojot ne beže vi den kako eden proces koj mo` e e da gi pomogne i li da gi { teti -ovekovi te prava, taka treba e da gi napravi -ovekovi te prava prijatel ski; razvojot i -ovekovi te prava se smetaa za oddel ni i vo gol em stepen nepovrzani .

Eden mnogu poi nakov pri od od onoj na SAD se pri f ati od Hol andija, koja ja def i ni ra e vrskata pome lu -ovekovi te prava i razvojot, vkqu-uvaj i gi na vakov na-in si te pol i wa na -ovekovi te prava, grajanski, pol i ti -ki kako i ekonomski, socijal ni i kulturni prava duri od 1975 godi na. Zatoa, kako { to go objasnuva Jan Pronk, toga ni ot mi ni ster za Razvojna Sorabotka, da obete, razvojnata Hol andska pol i ti ka i nejzi ni te modal i teti trebal o da se redef i ni raat, na takov na-in da si roma ni te i ugneteni te da i maat pravo da zboruvaat za ni vni te pra a wa. Za razl i ka od pri odot na SAD, razvojnata pol i ti ka na Hol andija i ma e za cel da sozdade usl ovi za razbi rawe na -ovekovi te prava. Rezul tatot na nadvore { ni te razvojni pol i ti ki se smeta e za ograzni -en, vo najdobar slu -aj, osven koga razvojnata pol i ti ka na pri ma -ot be e svrteno kon u` i wawe na -ovekovi te prava.

I tnosta na ovi e prvi vrski pome lu -ovekovi te prava i razvojnata pomo { be e po se i zgl eda dobrodojena, no i ovi e, kako i mnozi nstvoto na pol i ti ki te za -ovekovi prava, eden odgovor kon mi nati te zl oupotrebuvawa. Eden hronol o { ki osvrt na preki nuwawata na pomo { ta so obrazl o` eni e na prek { ruwawe na -ovekovi te prava, uka` uva deka porane { ni te reagirawa sprema oni e koi bea i ntui ti vno pri f ateni kako gol emi prekrš uvawa na -ovekovi te prava se slu -i l e vo vakum. Pol i ti -ki te tel a na ON za -ovekovi te prava { totuku ja zel e snagata so koja gi osuduvaat i ndi vi dual ni te vl adi, po-etno postavuvaj i

ja Ju` na Af ri ka, I zrael i Kil vo ni vni ot dneven red na zemji te koi vr { at prekrš uvawa.

Ovi e kazni bea pol i ti -ki osudi na odredeni vl adi od strana na ni vni te i stomi sl eni ci .

So ra|aweto na bi lateral ni te pol i ti ki, pobaruwawata za imponirawe na kazneni te merki protiv prekrš uva-i te na -ovekovi te prava, premi naa vo mul ti rateral noto ni vo. Pretsavni ci te na SAD aludira na -ovekovoto pravo za gl asawe, kako { to e ovozm` eno so zakonot na SAD, protiv kredi ti te sprema odreden broj na dr` avi . Pretstavni ci te na Nordi ski te (Skandi navski te) dr` vi, i m se sproti stavi ja na kredi ti te za aparthei dot vo Ju` na Af ri ka i na Pi no-eovi ot Kil, i stotaka vrz osnova na -ovekovi te prava, dokol ku od Hol andskata vl ada se pobara *da osigura deka sekoja mul ti rateral na agenci ja da i zjavi gol emi prekrš uvawa na f undamental ni te prava* koja e nekompati bi l na so potpol nata i trajnata razvojna pomo { . Povrzanosta pome lu prekrš uvaweto na -ovekovi te prava i me|unarodni ot f i nansi ski razvoj be e po pri satna.

2.3.Prospektot za novi ot mi l eni um: Namal uvawe na pomo { ta, zgol emuvaweto na cel i te

Pogol emata promena vo nadvore { nata pol i ti ka po studenata vojna be e nejzi nata komerci jal i zaci ja. Pomo { ta ja i zgubi gl avnata cel vo podel bata na Jugot vo sferi na i nteres za dvata bl oka i po-na da se namal uva. Nejzi nata smrt se ubrza od ekonomski ot pad na gl avni te donatori i zajaknuwaweto na novi ot razvoen model, koj ja namal i ul ogata na dr` avata vo ol esnuwaweto (potpomagaweto) na procedurata na sl obodni ot pazar. Od 1992 godi na, Komi tetot za Razvojna Pomo { (KRP) na Organi zaci jata za Ekonomska Sorabotka (OES), otkri deka sekoja godina slu` benata razvojna pomo { se namal uva i se nadeva deka ovoj pravec }e zapre i }emo` e da se promeni . Takvi otkri ti ja se napraveni sekoja godina po red. Pri fa }aweto za uni { tuwawe na si roma { tijata kako cel za pomo {, ja nema zgol emeno pomo { ta. No, edi nstveni te pri vremen i porasti koi skrenaa od nagorni ot pravec, bea pri -i neti od di stri bui rani te paketi vo dr` avi te kako Ju` na Koreja i li Meksi ko, obete -l enki na OES. Ponatamu, zna-eweto na razvojnata pomo { e def ormi rana od pri vatni te f i nansi ski

dohodi, pravejji ja nejasna ulogata na razvojni te politiki.

Potrebata za pogol ema koncentracija vo neekonomski te strani na razvojot, e poka`ana vo negativi te socijalni i politiki efekti na sekoja finansiska kri za. Vo indonezi ja na primer, malci nstvata se poka`al e kako edno ekspl ozi vno pra{awe, poka`uvajji na ovoj na-in deka kako i vo Isto-na Evropa, deka represijata mo`e da napravi da edna gol ema i heterogena dr`ava izgl eda oslobodena od inertnite malcinstva dodeka trae represijata. Brzoto pro{iruvawe na informaci te za zloupotrebi te vo dal e-ni te zemji na preokupiranata javnost vo donatorski te dr`avi, ja intenzifikuva temelnata rabota na bilateralni te i multilateralni te razvojni agencii. Ovie agencii mislea deka so prekinuvaweto na pomo{ta nr bi se vme{ale vo zloupotrebuwata. Opravdani eto za ova be{e deka finansiskata poddr{ka na donatori te na edna vl adamo`e na indi rekten na-in da ja poddr`i represijata ili vojната. Takvi te kratkoro-ni merki i so progresivna orientacija -estogo odvrva}aa vni mani eto od potrebata za odreduvawe na efekti te na minati te razvojni politiki vo negi rawata ili vo prekr{uvawata na malcinski te prava na na-in da vo idni na takvi te mo`nosti da mo`at da se elimini raat.

Razvojni te politiki se pro{irija vo 1990-te godini opfa}ajji gi politiki te dimenzii na razvojot, -ija aplikacija vo praksa u{te pove}e se iskompl icira. Studijata na Svetskata Banka vo Afrika go pretstavi vl adeeweto vo razvojni te politiki. Bankata go def inira{e vl adeeweto kako *pri mena na politiki -kata sila vo menaxi raweto na nacionalni te pra{awa*. KN@ i OBE go poddr`aa ova pra{awe soglasuvajji se, istovremeno i staknuvajji ja ulogata najavni te avtoriteti vo distribucijata na benef icii te kako i *pri rodata na odnosit e pome|u val detel ot i vl adeani ot* aludi rajki na pra{aweto koe e cel na za{titata na -ovekovi te prava.

Voveduvaweto na poi mot na vl adeeweto vo memoarite na Svetskata Banka, be{e predvodena od pronajdokot od 1988 na Generalni ot Sovetnik na Bankata vo toa vreme, Ibrahim {ihata, deka prekr{uvaweto na pravata ja ni {a{e stabi l nosta na edna dr`ava a na toj na-in i ni vnata kreditna vrednost, koja gi donese -ovekovi te prava vo subvencijata na Bankata. Re{enijata za kri zite na vl adeeweto se najoda vo poi mi te koi istotaka gi pretstavuvaat osnovni te

koncepti na -ovekovi te prava: Odgovornosta na vl adata, vl adeeweto na pravoto (ekzekuti vot), nezavisnoto i efektivnoto sudstvo, transparentnosta vo donesuvaweto na odl uki te i sl obodata na i nformi raweto, i nstiu cionalni otpl ural i zam, sl obodata na u-estvo i zdru`uvawe (obednuvawe). ^ovekovi te prava sepa ne se integri raavo vl adeeweto no ostanaa edno margi nal no pra{awe, i def inif ikuvano so inci denti na izol irani te zloupotrebi i segave}e poznati na opozicijata na edna vl ada ili ubi stvata na demonstranti te. Edna takva tenka forma na -ovekovi te prava be{e bazi rana vo ni vnoto od del uvawe od ekonomskoto vl adeewe, koe poteknuva od def ini raweto na SAD za -ovekovi te prava kako za{titat o si te obl ici na del uvawe na vl adata, i sklu-uvajji gi socijalni te i ekonomski te prava. Promenetata uloga na dr`avata po zavr{uvaweto na Studenata Vojna ja zajaknal a podel bata pome|u -ovekovite prava i ekonomskoto vl adeewe, {to se reflekti ra vo namal uvaweto na konceptot na MMF za vl adeewe pod negativno vlijanie vo *implementacijata i efikasnosta na ekonomski te politiki i aktivnosti te na pri vatni ot sektor*.

Iako KN@ i OBE priznaa *mnogute od elementarni te pri -ini na eden nasilen konflikt mo`e da im se nafrl at na neuspahot na ekonomskoto i politiki -koto vl adeewe*, ova op{ta ocenka ne e prevedena vo eden proces za uknuvawe na l aneot na vl ijani jata i da mu se identifikuvaat na dopri nositel ni ot faktor koj ke vode{e kon efektivnoto kreirawe na razvojni te politiki.

Dodeka pomo{ta se namal uva, cel i te za pomo{ narasnaa, i vo 1995 godi na, Senatorot Mitch McConnell i def inikuva 33 avtorizirani cel i i 75 pri oriteti za pomo{ta na SAD. Bi dejji cel i te bea vo porast ima{e tendencija da stanat rasprostraneti (disperzni). Strate{kata orientacija na KN@ i OBE za razvojna pomo{ vo sredinata na faktori te koi go spre-uvaaat razvojot go stavi *civilni ot konflikt, terorizmot, ugnetuwwata na naseleni eto i migracijata, epidemski te bolesti, ambientni te ucenuwawa i me|unarodni ot kriminal i korupcijata*. Ke be{e neverojatno da se razli kuva terorizmot kako popre-uvaki faktor na razvojot, no ova go reflekti ra dnevni ot red za razvoj kon sredinata na 1990-te godini. Peter Gibbon o`al osteno veli deka *sekoe politiki -ko pra{awe pod ova sonce, sega se vkrstuvaa so edna politika na pomo{ ili so druga*. ^ovekovi te prava pol eka se opfateni vo

politički te dimenziji na razvojni te politiki
i -esto figurirale vo pri-inite za
prekinuvawe ili namaluvawe na pomo{ta.
Prirodno, ova e napraveno na selektivn
na-i n od dвете strani, od strana na donatorot
i prima-ot, kade {to donatorskata zaednica
mnogu retko zboruva ednoglasno i pomo{ta
mnogu -esto se pri fa}a kako faktor koj {to
pove}e gi potpomognuva otkol ku gi preventira
prekr{uvawata i negi rawata na pravata na
malci nstvata.

3. Predznakot na neodamne{ ni te genoci di : Kade odi razvojnata pol i ti ka?

Rizi kot deka razvojnata pol i ti ka mo` e da potpomaga genocid ne e pove}e teoretski . Avtori tetni te evi denci i na me|unardni te i doma{ ni te sudovi i komi sii te za vi sti na, osvetli le mnogu zloupotrebuwawa { to se slu-ile. I ako ovie komi sii i tribunali / sudovi ni tu mo` ea ni tu im se osvrnaa na vkl u-uvaweto na stranski te vl adi vo genocid, komi sijata za vi sti na na Gvatemala go obezbedi prvi ot i skl u-ok i mo` ebi go otvori patot kon promena na vl adeeweto. Ul ogata na razvojnata pol i ti ka bila daleku od nadl e` nosta na takvi te sudovi i komi sii ; me|utoa, postepeno stanuva podobro dokumentirana i razbrana, kako e objasneto so retrospektivnata anal i za na pomo{ za Ruanda.

3.1. Ruanda

Nastani te vo regi onot na Gol ema Reka vo 90-te ja pretstavuvaa prvata katastrofa vo ovaa deceni ja. Eden zaedni -ki model na probl emi be{ e utvrdeno vo si te tri vkl u-eni zemji - Burundi ,Ruanda i Zai r/Kongo - i sel uvawe na masovno nasel eni e - nel egal na proda` ba na oru` je i poti knuvawe na rasna ili etni -ka omraza. Mal ci nstvata bea vi dni vo si te retrospektivni i perspektivni anal izi .

Eden pogl ed nazad ni obezbeduva eden kori sen potsetnik na pote{ koti i te za krei rawe na edna razvojna pol i ti ka vo novi ot mi l eni um. Vo f aktori te koi go potpomognaa genocid vo Ruanda be{ e pomo{ ta, 20% od nejzi nata GDP se do vremeto na genocid. Pomo{ ta ne be{ e povle-ena poradi navredite na -ovekovi te prava do 1995 god, koga Evropskata Zaedni ca(EZ) ja suspendi ra pomo{ ta za novata vl ada, potsetuvaj}i ja Ruanda deka razvojnata pomo{ *e uslovna vrz po-ituwawe na -ovekovi te prava i napredok kon naci onal no smi ruwawe*. Pokraj uslovnosta na donatori te za -ovekovi te prava, Ruanda se soo-i so u{ te edna pre-ka - nejzi nata nemo` nost da gi pl ati dol govi te nasl edeno od prethodnata vl ada. Eden napor na UNDP (Programa za Razvoj na Obedi neti te naci i) vo 1995 god rezul ti ra{ e vo zal og od 634 mi l i oni dol ari , od koi samo 69 mi l i oni bea ispl ateni , i od ovaa suma 29 mi l i oni dol ari bea preneseni pome|u razni ` i ro smetki na donatori te za pl a}awe na zaostanati te dol govi .

Prethodni te razvojni pol i ti ki bea razgl edani vo Zaedni -koto Vrednuwawe na l tnata Pomo{ za Ruanda. Toj pregl ed otkri deka strukturalna programa za pri l agoduvawe na 1990 god gi zaboravila ekspozitivni te posledici na ekonomski ot regres. Na vnatre{ en pl an, zgol emenata si roma{ ti ja na rural noto (Hutu)nasel eni e krei ra edna pl odna zemja za anti-Tutsi propaganda. Na nadvore{ en pl an, donatori te se nao|aa pome|u sudreni te cel i : Strukturalna reforma gi namal i sti mul si te za da donatori te i nsi sti raat za -ovekovi prava. I ako sporeduva-ki bilo lesno da se razli kuvaat makro-ekonomski te promeni , pri dru` nata rapredel ba na tovari te i pri dobi vki te na mikro ni vo se u{ te ne e i stra` ena. Model ot na razvoj koj se pri meni vo Ruanda pri donese do probl emi , no eden nov razvoen model , koj im odgovara na poedine-ni te i zaedni -ki te -ovekovi prava, se pojavi kako posledica na toa. Retrospektivni te povr{ i nski pregl edi na mi nati te razvojni model i , a osobeno od gl edna to-ka na doma{ ni te prava, proi zvede eden gol em broj na recepti vo vrska so toa { to da ne se pravi , so me|unardnata ekonomska i pol i ti -ka poddr{ ka, sekako potpomognaa vo genocid vo Gvatemala .

3.2 Gvatemala

Gvatemala be{ e edno bojno pol e za vreme na Studenata Vojna kade vojni te bea so doma{ no poteklo, poradi mnogu neednakvi ot model na sopstveni { tvo na zemja i i nsti tuci onal i zi rani ot rasi zam. Studenata Vojna be{ e vovedena vo Ju` na Ameri ka preku vojni ot dr` aven udar vo 1954 god, koj i sto taka vospostavi tri deceni i na voeno vl adeewe vo Gvatemala. Si stematski te povredi na -ovekovi prava preovl aduvaa i sl edea 36 godi ni vojwawe, so eden gol em broj -ove-ki zagubi koj }e ostane nepoznat. Komi sijata za Vi sti na na Gvatemala (Comision de Esclarecimiento Historico, CEH) otkri deka *cel ta na zl ostorni ci te bi l da ubi jat { to pogol em broj -l enovi na grupata*, verojatno okol u 200.000. Seto ova se slu-i so zna-ajno vkl u-uvawe na SAD, i CEH go pro{ i ri ja svojot del okrug podal eku od granci te na Gvatemala i otkri le deka SAD bi l e sou-esni ci vo Genocid.

Vo odnos na ovie otkri vawa, prethodnoto odnesuvawe na me|unardni te agenci i za -ovekovi prava i za razvoj i zgl eda kako da postoji sou-estvo vo genocid. Gvatemala be{ e stavena na agendata na *povreduva-i te* na -ovekovi prava vo 1979 god, i vo toj sostanok se i skl u-i od programata za pomo{

a vo 1986 povtorno stana pri matel na pomo{ za -ovekovi prava. Ova promeni dojde po izbori te vo 1995 koja povtorno vovede gra|ansko op{testvo. Postoe{e nesoglasuvawe pome|u ON i Nevladinite Organizacii vo vrska so naodot na ON *Vladinata cvrsta politika voqa da obezbedi po-i tuvawe za -ovekovi te prava* i zaklu-oci te na N. Organizacii deka mnogu od obezbedenata pomo{ bila nesoodvetna i kontraproduktivna.

Procesot na otkrivawe na zloupotrebite izvr{eni vo minatite decenii sozadal edna gol ema nenadejna promena na -uvstvata proti v prethodni ot mol k i sou-estvoto. Edna pri -i na za ovoj mol k be{e rasi zmot. Mnogi nstvota na l u|eto vo Gvatemala ne bea priznati kako mnogi nstvo se do vremeto na pri mi rjata, ni tu bea priznati kako poedinci koi i maat prava -a kamol i kolektivni prava. Pri mi rjata bea odbel e`ani so garancii za -ovekovi te prava. Procenetoto finansirawe za da se pri menuvaat tie prava vo praktika nadmi naa 2 milijardi dolari, od koi dve tretini se o-ekuvaa od donatori. Od strana na Donatorite, Svetskata Banka predupredila deka spogodbite za mir *ne mo`at da se impl ementiraat bi dej}i se osnovani vrz nerealni pretpostavki na raspol o`livosta na resursite za nivno finansirawe*. Predizvi kot na Donatorite za da go nadomesti mi natoto }utewe i sou-estvo vo genocidot mo`e da odi vo zaborav se dodeka -ovekovi te prava ne se stavaat kako pri oritet vo razvojni te pol itiki.

4. Vkl u-uvawe na pravata na mal ci nstvata vo razvojnata pol i ti ka

So eden pogl ed nanazad, lu|eto mo` at lesno da ja kri ti kuvaat razvojnata pol i ti ka na porane{ ni te deceni i poradi toa { to ne uspeaja dagi i spi tuvaat doma{ ni te pol i ti -ki i pravni usl ovi koi se neophodni za opstanok i razvoj, osobeno tie na mal ci nstvata. Neuspesite na nadvore{ no dizajni rani te mikro ekonomski pol i ti ki vo zemjete podel eni spored ni vnata rasma, verska ili etni -ka pri padnost, bea i denti f i kuvani od ni vni te glavni protagonisti vo 1990-te, po ni vnodi denti f i kuvawe od strana na ni vni te u-enci i N organizaci i .

Klu-nite zborovi na 90-te stana sopstveni { tvo, t.e. doma{ na zal o` ba za poddr{ ka na pol i ti -ki te i ekonomski te reformi , i akti vno u-estvo vo postignuvawe koncensus vrz soodvetni te pol i ti ki a posle da se implemetiraat. Fokusi raweto na u-estvoto ~esto iznesuva na videlo kontradi kci i pome|u pravata na mal ci nstvata i vl adeeweto na mnoinstvoto. Vo naporite za o{ tetuvawe na pravata na mal ci nstvata se vkl u-eni i Germanski te naporizaprakti -na impl emetaci ja na novof ormiranata RU/DV(Razvojno U-estvo i dobro vl adeewe) na KAR i zgol emuvawe na ul ogata na lokal ni te etni -ki i doma{ ni organizaci i vo Bol i vi ja i Kosta Ri ka. Dvete termini - sopstveni { tvo i participaci ja jasno go predizvika nasledstvoto na dizajni raweto i sproveduvawe razvojni i intervenci i od nadvor kon vnatre{ ni nata i od vrvot nadolu, koja posle mo` e{ e da vodi i navisti na vode{ e kon *soci jal na i kul turna dezi ntegraci ja".

Poi mi te sopstveni { tvo i participaci jagi povzuvaat ekonomski te prava so pol i ti -ki te a isto taka bara formi rawe na kol i -i nski i kvalitetni podatoci koi go poka` uvaat del okrugot i dlabo-i nata na odrekuvawata za sopstveni { tvo i participaci ja na mal ci nstvata. Vo ramkite na razvojot, kol i -i nski te podatoci tradi ci onal no se ograni -eni do naci onal ni ot proseki koga se pro{ i ruvaat nadolu, tie prestanuvaat na ni vooto na doma{ i nstva so toa ne mo` eji da sti gne do sekoj poedi nec kako { to bi barale -ovekovi te prava. Ve}e se pravaat nekol ku promeni za ovoj stav i *I zve{ tajot za ^ove-ki Razvoj 2000* na UNDP, koj mu se posvetuva na -ovekovi te prava, potvrdi l deka doma{ ni te lu|e sel i { eni od ekonomski te, soci jal ni te i kul turni te prava i vo zemjete vo razvoj i vo

industrijal i ziranite zemji . Mnogu mal ku podatoci se na raspol agawe za mal ci nstvata no, postojat pokazatel i vo vrska so ova, na pri mer, ni vooto na si roma{ ti jata vo Nami bi ja me|u lu|eto koi go zboruvaat jazi kot San e 6 pati povi sok od toa na lu|eto koi zboruvaat angl i ski i germanski . Formi raweto na takvite podatoci ednostavno e prvi ot rezul tat za pri znavawe na pravata na mal ci nstvata vo razvojnata pol i ti ka.

Pri donesot kon razvojnata pol i ti ka sl edi eden kru` en pat. Po-nuva vo poedi ne-ni te donatorski zemji , -ija cel e razvojot, -ovekovi te prava i nadvore{ nata pol i ti ka, i se stremi kon osiguruvawe deka bil ateral nata pomo{ e pri jatel ski nastroena kon -ovekovi te prava. Donatorskata zaedni ca prethodno ja i nsti tuci onal i zira formi raweto na spodeleni pol i ti ki , kreirawe na statistika za pomo{ i ist pregl ed kon rabotata na sekoj donator. KAR na OECD, nare-en *Kl ubot na Donatori ", obezbeduva i nsti tuci onal na poddr{ ka dodeka me|u vl adini te sostanoci na razni ni voa ja koordi ni raat pol i ti kata za pomo{ . Neslu` beno, Robert Cassen zabel e` al deka *Bil ateral ni te donatori prete` no go ostavaat di al ogot na makro pol i ti kata vo racete na Bankata i Fondot". Vo tie ramki , *SAD go kori sti svoeto vl i jani e ne samo preku nejzi ni te gol emi f i nansi ski pri donesi tuku i preku nejzi noto vl o` uvawe vo usl ovi te na pol i ti kata i nejzi nata sodr` i na".

Najgol emi te donatori spored obemot na ni vnata pomo{ vo 1998 bea Japoni ja, SAD, Franci ja, Germani ja, Hol andi ja, Vel i ka bri tani ja i Kanada. Spored vel i -i nata na ni vni te naporizaproporcijata na ni vnata pomo{ vo GNP), najgol emi te donatori bea Danska, Norve{ ka, Hol andi ja i [vedska, koi go nadmi naa procentot od 0.7% na GNP prepora~ano od ON. Spored kri teri umot na jasno pri znati te prava na mal ci nstvata vo ni vnata pol i ti ka, popi sot otkri va edna me{ ana sl i ka, koja e rezul tat na razni te istaknati li ~nosti na doma{ ni te zaedni ci vo poedi ne~ni te donatorski zemji .

4.1 Doma{ ni te zaedni ci

Vkl u-uvaweto na pravata na mal ci nstvata vo razvojnata pol i ti ka bara edno jasna zaedni ca vo zemjata donator. Evropskata zaedni ca vo nejzi nata i zjava za mi si jata pri znava za nejzi nata razvojnata sorabotka deka se fokusi ra na tie pra{ awa * za koi gra|ani te na EZ i zrazi l e gri ` a". Oskudnosta na jasni te zal o` bi na EZ kon pravata na mal ci nstvata bila povrzana so doma{ noto pri znavawe na

malci nstvata i ni vni te prava od zemji te -lenki na EZ. Navi sti na, vl adi ni te odgovori kon OBSE (Organi zaci ja za Bezbednost i Sorabotka vo Evropa), Vi soki ot komesari jat za naci onal ni prava otkri ja deka pravata na mal ci nstvata ne se pri znata od strana na si te -lenki na EZ. Vrski te pome|u doma{ nata i me|unarodnata pol i ti ka se razl i kuvaat. SAD mu odgovori l na pra{ al ni kot na OBSE deka ne e jasno dal i "konceptot na ' naci onal ni mal ci nstva', kako { to e razbran vo evropski ot kontekst, se odnesuva na usl ovi te vo SAD", no SAD i maat edna jasna me|unarodna pol i ti ka za pravata na mal ci nstvata, kako { to e opi { ano podolu. Ova pol i ti ka paradoksal no e kako rezul tat na jasni te vnatre{ ni zaedni ci koi se mal ci nstva koi porano pobaral e azil vo SAD, kako { to se l rci te, Evrei te i l i Armeni anci te.

Garanci i te za -ovekovi prava gi i maat za cel odnosi te pome|u dr` avata i nejzi ni te gra|ani , ne odnosi te na dr` avata so gra|ani te na druga dr` ava. Ovi e gananci i se kako posl edi ca na pol i ti -ki te procesi od koi gra|ani te na drugi te zemji se uskl u-eni . Ni vni te prava i i nteresi se zastapeni od strana na posredni ci , me|u koi organi zaci i te za -ovekovi prava i graat edna gol ema ul oga. Edna def i ni ci ja pri f atena zaedni -ki na edna organi zaci ja za -ovekovi prava vkl u-uva - rabotewe za pravata na drugi te kako eden su{ ti nski el ement.

Me|unarodni ot akti vi zam za -ovekovi prava zapo-na vo 1960-te so na-el oto deka l u|eto -i i prava se za{ ti teni treba da del uvaat za ti e l u|e -i i prava ne se dovol no zastapeni . Nejzi noto moto be{ e f ormi rano ednostavno: otkri vawe na povredi te na -ovekovi prava be{ e prvi ot -ekor kon ni vno sproti vstavuvawe, dodeka dozvol uvaj}i gi navredi te na -ovekovi te prava da prodol ` at neotkri eni i bez sproti vstavuvawe go potkopuvaa sami ot -ovek vo -ovekovi te prava. Raste` ot na organi zaci i te za -ovekovi prava seriozno zapo-na vo 1970-te, skoro i skl u-i tel no na Zapad/Severi odgovori te kon povredi te na -ovekovi te prava se pro{ i ri ja od me|unarodni te pol i ti -ki i l i zakonski precenki do razvojnata pol i ti ka; i nsti tuci onal i zi rawe na usl ovnosta na -ovekovi te prava usledi ja kompl etno. Del okrugot na -ovekovi te prava opkru` en od strana na N. Organi zaci i ostana, me|utoa, se ograni -eni za neкои gra|anski i pol i ti -ki prava.

Kazneni te vrski pome|u povredi te i pri l i vot na pomo{ gi podel i organi zaci i te za -ovekovi prava, neкои kako Amnesti l Interne{ nl ,

ni koga{ ne ja preki na pomo{ ta za povredi te, kako Human Rajts Vot-, koja prezema{ e kazneni merki . Vo 1997, Human Rajts Vot- i stakna kako treba da se pri meni usl ovuvaweto vo Bosna Hercegovina: organi zaci i te za -ovekovi prava bi i zvestuval e sekakvi povredi na pravata do me|unarodni te f i nansi ski i nsti tuci i , koi posl e bi odl u-ile za namal uvawe i l i preki nuvawe na pomo{ ta. Predl ogot za NO kreira{ e i nformaci i za voveduvawe suspenzi i vrz f i nansi ski ot razvoj, koj jasno uka` uva{ e na tonot na kazneni te pri stapi . Me|u organi zaci i te za -ovekovi prava, organi zaci i te za razvoj i graat edna zna-ajna ul oga vo krei raweto na pol i ti kata i sto taka i vo procenuvaweto na nejzi nata i mplementaci ja. Razvojot ne mo` e da f unksi oni ra vrz osnova na preki nuvaj-prodol ` i i organi zaci i te koi se zani mavaat so razvoj i maat za cel da ne gi poddr` uvaat kazneni te suspenzi i na pomo{ i -esto se f okusi raat na ot-etot na donatori te otkol ku na pri matel i te. Godi { ni ot pregl ed za razvojna pomo{ na NO *Real nosta na Pomo{ ta* stana edna standardna referenca osven sl u` beni ot i zve{ taj na KAR/OECD. Statusot na NO i sto e podignat preku eden kanal na donatori koi se pove}e f i nansi raat preku NO, i ako ova promena vl e-e vo sproti vni ot pravec. Zai nteresi ranosti se i zrazeni vo vrska so f aktot deka vo norve{ ka, na pri mer, *NO i graat mnogu i staknata ul oga koi mo` e da se smetaat kako agenti na si stemot za pomo{ *.

4.2 Postoe-ki te model i

^ovekovi te prava se eden docen dodatok vo razvojnata pol i ti ka i se eden od mnogute dodatoci . Trendot kon razvojot osnovan vrz pravata vo novi ot mil eni um se stremi kon preobl i kuvawe na razvojni te pol i ti ki so f okusi rawe na -ovekovi te prava, koja e edna ogromna ambiciozna ve` ba. l spored termi nol ogijata i spored konceptot, razl i ki te vo me|unarodnata zaedni ca na donatori se dl aboki . l ako si te bi l ateral ni donatori se zal o` i ja za -ovekovi te prava vo ni vni te pol i ti ki , mal ku od ni v napravi l e taka za -ovekovi te prava, def i ni raj}i gi mal ci nstvata mnogu tesno, kako etni -ki , verski i jazi -ni zaedni ci i namesto toa se f okusi raat na poedni -eni te otkol ku kol eti vni te prava.

Me|u mul ti l ateral ni te agenci i , zal o` bi te za -ovekovi te prava se retki , zal o` bi te za pravata na mal ci nstvata seu{ te ne postojat. Otsustvoto na jazi kot na -ovekovi te pravata i l i na mal ci nstvata vo razvojnata pol i ti ka ne spre-uva od osvrnuvawe kon pravata na

mal ci nstvata, bi dejji mal ci nstvata i maat za cel da bi dat vkl u-eni od gl avni te kori sni ci na razvojni te i ntervenci i , koi se eti keti rani kako margi nal i zi rani , ranl i vi i l i i skl u-eni grupi .

4.2.1 Jasna zal o` ba za pravata na mal ci nstvata

Eden detalen opis na politikite na donatori te za -ovekovi prava mnogu dal eku bi go nadmi nal ovoj tekst i vo skl op na ova, jasni te upatuvawa kon pravata na mal ci nstvata se mnogu mal ku za da go opravat tol ku { i roki ot pregl ed. Ovoj tekst poprho ja nagl asuva di nami kata na krei rawe pol i ti ka so i staknuvawe kl u-ni te pra{ awa bi tni za vkl u-enost na pravata na mal ci nstvata i poso- uva kon osobeno bi tni f aktori koi i zgl eda deka otvori eden kanal za vni mani eto na pravat na mal ci nstvata.

(a) Hol andi ja

Pojavuvaweto na terminot *prava na mal ci nstva" vo pol i ti ki te* na donatori te mo` e da se bara do 1991. Eden od prvi te sl u` beni zal o` bi be{ e napraven od Hol andi ja vo septemvri 1990 vo eden obl ik na garanci ja, vo ramki te na nejzi nata pol i ti ka za -ovekovi prava, da *poka` uva gri` a za pravata na kul turni te mal ci nstva*. Dve dobro poznati seri i na nastani vo 1991 gi stavi ja pravat na mal ci nstvata vo me|unarodnata agenda: Operation Provide Comfort vo severen I rak i raspajaweto na porane{ na Jugosl avi ja. Sl edovatel ni te pol i ti ki za pomo{ na Hol andi ja za porane{ na Jugosl avi ja osobeno gi potenci raa pravata na mal ci nstvata, del umno poradi sozdadenata trauma od pol emi -noto sou-estvo na hol andski te si ni { l emovi vo masakrot vo Srebreni ca. Trae{ e mnogu dol go pred Romi te i Si nti da se stavaat vo spi sokot na ` r tvi na di skri mi naci ja a duri i podol go da se preobl i kuvaat razvojni te pol i ti ki koi del uvaa nanazad do ti e pol i ti ki koi trebaa da gl edaat napred da mu dava prvenstvo na *odnosi te pome|u Makedonskoto mnozi nstvo i Al banskoto mal ci nstvo vo obrazovni ot si stem*.

Pro{ i ruvaweto na vooru` eni te konfl ikti vo eden svet koj se razvi va i e vo ' tranzi ci ja" nei zbe` no poso-i vo pravec na zapi rawe i na kraj spre-uvawe na zl oupotrebi te na vl asta. Vo *Svetot na Sporovi *(world of dispute), Hol andskoto mi ni sterstvo za nadvore{ ni raboti se f okusi ra na konti nui rani te konfl ikti vo svetot i poka` a kako treba

donatori te da reagi raat. Taa preori entaci ja be{ e kri ti kuvana poradi margi nal i zi rawe na razvojt preku povrzuvawe na pomo{ ta so nadvore{ nata pol i ti ka i odbrana. Edne pregl ed na KAR vo 1994 za pomo{ ta na Hol andi ja be{ e mal ku spomenato, no bez somneni e na toa dal i edna razvojna rezol uci ja ori entirana protiv konfl ikti bi bila uspe{ na, dodeka vo me|uvreme bi ne odvl ekol od dol goro-ni te cel i za razvoj. Pregl edi te na zemji te koi ekspl odi ra i l i i mpl odi raa ja otkri ja neophodnosta za povtorno povrzuvawe na -ovekovi te prava so razvojnata pol i ti ka. Pravata za zemja se doka` aa kako najte{ ki pra{ awa na -ovekovi te prava za re{ avawe vo zemji te kako na pr. Ju` na Af ri ka i Zi mbabwe, El Sal vador i l i Gvatemal a i mo` e da go potkopuva seto toa { to be{ e posti gnato vo pol i ti -kata tranzi ci ja. Pravoto za obrazovani e i prof esi onal na obuka za porane{ ni te, momental ni te i l i i dni te deca-vojni ci i zl eze deka e neophodno za zapi rawe na vojvaweto, za { to neuspe{ nata mi rovna mi si ja vo Si era Leone vo 1999 pretstavuva samo eden pri mer.

(b) Evropskata Uni ja

Razvojnata pomo{ na EU se poznavaa kako bavna i f ragmentarna, dodeka pote{ koti i te vo krei raweto na pol i ti kata se mnogu dobro i l ustri rani od f aktot deka ne pomal ku od 4 Komi si oneri se odgovorni za nejzi ni te raznovi dni pl o-i. Me|utoa, zakoni te na EZ napravi ja eden mnogu biten -ekor kon potvrduvawe deka razvojnata pol i ti ka treba da se pri l agodi so -ovekovi te prava, vsu{ nost da stane zastapni k na -ovekovi te prava, otkol ku obratno kako i { to e vo ovoj sl u-aj. Odredbata na Spogodbata za EU so { to razvojnata pol i ti ka treba da pri donese za op{ tata cel za po-i tuvawe na -ovekovi te prava, e tol kuvano da bara ne pomal ku. Da se pri meni ovaa barawe vo prakti ka pretstavuva eden ogromen predi zvik, ne samo za EU tuku za si te donatori .

Evropski te zaedni ci (kako { to toga{ be{ e) gi vovedoa pravat na mal ci nstvata me|u -ovekovi te prava, reagi rajji na nastani te vo Porane{ na Jugosl avi ja, i jasno i zgovara kako usl ov za pri znawawe novi dr` avi vo l sto-na Evropa, *garanci i za pravata na etni -ki i naci onal ni grupi i mal ci nstva*. Usl ovi te na ovaa formul aci ja, podocna nare-eni *Pol i ti -kiot kri terium na Kopenhagen*, trebaa da bi dat i spol nete od strana na tie zemji koi se pri javi ja za vl eguvawe vo EZ. Pravat na mal ci nstvata bil e vkl u-eni vo dogovori te za sorabotka vo

{ i roka def i ni ci ja, ostvareni vo gl obal ni i regional ni pol i ti -ki zal o` bi . Prose- ni ot pri hod vo l sto- na i Central na Evropa ja nadmi nuvaat grani cata na pri f atl i vost za koi e potrebna razvojna pomo{ , no ottuka pravata na mal ci nstvata ne i pri pa|aat na razvojnata pol i ti ka kako { to obi -no e def i ni rano vo toj regi on.

Vo ramki te na razvojnata pol i ti ka, EU gi { ti ti pravata na mal ci nstvata i pri znava kol ku dl aboko pri znaweto na pravata ja promenuva razvojnata pol i ti ka. Rezol uci jata na Sovetot vo 1998 god, za vrodene te prava gi potvrdi l pravata na doma{ ni te l u|e sami da se odl u- at za ni vni ot sopstven pat za razvoj, vkl u- uvaj}i go i pravoto da se im se proti vat na proekti vo ni vni te tradi ci onal ni obl asti . Vo ova rezol uci ja e dodadeno deka razvojnata pol i ti ka treba da gi podobri pravata i kapaci tetot na doma{ ni te l u|e do ni vni ot *samorazvi vawe* (f ormi rawe na ni ven sopstven socijal en, ekonomski i kul turen razvoj), koja podrazbi ra *i ntegr i rawe na gri ` i te na si te narodi vo si te ni voa na razvojna sorabotka i podobruvawe na kapaci teti te na organi zaci i te na doma{ ni te l u|e za da mo` at da zemaat ef i kasno u- estvo vo pl ani raweto i i mpl ementaci jata na razvojni te programi *. Eden sl i -en argument -esto bi bi l pri menl i vi za mal ci nstvata. Prvi ot godi { en i zve{ taj za -ovekovi prava na EU dava edna dobra i l ustraci ja na probni te upatuvawa za mal ci nstvata vo nejzi nata pol i ti ka. Re- ni kot se kol eba pome|u mal ci nstvata zaedni ci te i etni -ki te grupi , dodeka se u{ te ne se napravi l obi d za obezbeduvawe na -ovekovi te prava za mal ci nstvata koi se vo razvojt.

(c) Norve{ ka

Dve deceni i so i skustvo vo povrzuvawe na -ovekovi te prava l razvojnata pomo{ vo Norve{ ka f ormi raat eden hi stori jat vo odnos na koi mo` e da se procenat perspekti vi te na pravata na mal ci nstvata. Vkl u- uvaweto na -ovekovi te prava vo razvojnata pol i ti ka poteknuva{ e od eden Norve{ ki pregl ed za razvojna pomo{ vo 1984 koj pri znava{ e deka povredi na -ovekovi te prava se sl u- uva vo si te zemji koi zema pomo{ od Norve{ ka. Prvata Bela Harti ja usl ede{ e vedna{ i sodr` uva{ e * i zmenuvawe, namal uvawe i l i prestanok na Norve{ kata pomo{ koga vl adata na pri matel ot na pomo{ ta zema u- estvo, toleri ra i l i di rektno vr{ i povredi na -ovekovi prava*. Prepra}awe na pomo{ ta od Vl adi ni te do nevl adi ni te subjekti se f okusi ra{ e na *grupi koi vrz nepri strasna

osnova im nudat zakonska pomo{ i l i materijal na i l i moral na poddr{ ka na progonete i ni vni te semejstva*. Vo nekol ku zemji koi prima pomo{ od Norve{ ka, isto taka vo pra{ awe bea odrekuvawata i l i povredi te na -ovekovi te prava.

Norve{ ka gi pri znava i poedine- ni te i kol ekti vni te prava na doma{ en pl an i se zal aga za za{ ti ta na pravata na mal ci nstvata, posebno za Romi te.

Na me|unaroden pl an, pri znawaweto na pravata na mal ci nstvata se moti vi ra od strana na Norve{ ka so davawe na prednost na *Poddr` uvawe na mi rot i demokrati zaci jata*, i i ntegr i rawe na *mi rovni te napori , razre{ uvawe na sudiri , merki za demokrati zaci ja i za -ovekovi prava so Norve{ kata pomo{ i l i tnata pomo{ *. Vo 1995, -ovekovi te prava bea vkl u- eni pod edna konfl ikt- rezol uci ja, kako del na eden pol i ti -ki paket za *mi rovni napori , razre{ uvawe na konfl ikti , merki za demokrati zaci ja*, koi trebaa da bi dat i ntegr i rani vo Norve{ kata pomo{ i l i tnata pomo{ .

Podocna cel i te stanaa poambi ci ozni i be{ e vkl u- eno spre- uvawe na konfl ikti .

Razvojnata pol i ti ka na Norve{ ka gi nagl asuva mal ci nstvata i doma{ ni te nasel eni ja (nare- eni *ranl i vi grupi *) vo po leto na obrazovanie, istovremeno vo op{ to nagl asuvaj}i ja potrebata za *da gi opol nomo{ tuva l okal ni te zaedni ci da gi { ti tat sopstveni te i nteresi , za da se zgol emat benef i ci i te vo koi l u|eto bi se vkl u- i l e od demokratski te i drugi pol i ti -ki procesi ". Vo 1999 pregl edot na KAR/OECD za pomo{ ta na Norve{ ka gi pozdravi *novi te grani ci na evol uci jata na pol i ti kata" so koja Norve{ ka zapo- na, no ja zabel e` a potrebata za skl adnost vo pol i ti kata, osobeno vo odnos na vrskata pome|u pol i ti kata za razvoj i pol i ti kata za -ovekovi prava, koja se odnesuva na Norve{ ki ot nagl asok za pol i ti -ki te temel i za razvoj. Skl adnosta na Norve{ kata pri mena na nejzi nata pol i ti ka za -ovekovi prava sekoga{ bila cel na kri ti kuvawe. I zborot na vl adi te so koi di al ogot bi l odrani ot metod za promov i rawe na pravata na mal ci nstvata- kako { to se Ki na i Turci ja, i pokraj ni vnoto mnogu kri ti kuvana evi denci ja za -ovekovi prava - poka` al e pote{ kot i i za uramnote` uvawe na pol i ti -ki ot i komercijal ni ot samoi nteres vo odnos na zal o` bata za -ovekovi i pravata na mal ci nstvata.

(d) Soedineti te Amerikanski Dr`avi

Edna va`na karakteristi ka na pol i ti kata na SAD za ~ovekovi te prava e nejzidata dolga tradicija za povrzuvawe na ~ovekovi te prava i pomo{ ta za razvoj kaznuva~ki, dodeka na konceptual ena~in gi oddel uva ~ovekovi te prava od razvojot preku nepri znavaawe na ekonomski te i socijal ni te prava. Zatoa ne mo`eme da zboruvame za pravata na malci nstvata vo razvojnata pol i ti ka na SAD i ako postepeno se pojavuva edna pol i ti ka za pravata na malci nstvata. Promenata na administracijata vo 2000-1 verojatno }e go preobli kuva ponatamu organigramot na pomo{ ta na SAD i ako te{ ko e da se predvidi dal i *Gl obal i zaci jata na doma{ ni te pol i ti ki i vi duvawa na SAD* }e prodol`at kako nejzina glavna karakteristi ka.

Vo razvojnata pol i ti ka, re~ni kot se razli kuva pome|u ranl i vi te, marginal i ziranite i grupi te vo nezavidna pol o`ba. Cel ta na pomo{ ta za razvoj e def i ni rana kako *donesuvawe na si roma{ ni te, grupi te vo nezavidna pol o`ba i marginal i ziranite vo glavni ot potok na pro{ i ruva~kata ekonomija*; pri ~inata za ova e deka ekonomski ot raste` - bez preraspredel uvawe- }e ja namal i i na kraj el i mi ni ra si roma{ ti jata.

Jasnoto spomenuvawe na malci nstvata i ni vni te prava e ograni ~eno na oblasti te na demokracija i ~ovekovi prava. Objavuvawe na godi { ni te i zve{ tai za me|unarodna verska sl oboda vo 1999 vni mani eto se fokusi ra na verski te malci nstva. Ovi e ve}e se vkl u~eni vo godi { ni te i zve{ tai zemja~po~zemja za ~ovekovi prava, koi isto taka im se osvrnaa na jazi ~ni te i etni ~ki te malci nstva. Pri stapot na ovi e paral el ni postapki e da evi denti ra konkretni povredi na ~ovekovi te prava i po mo`nost SAD da pri menat sankci i protiv zemji te ~ija evi dencija e proceneta kako nepri f atl i va.

(e) Vel i ka Bri tani ja

Edna nova vi zija na Bri tanskata pomo{ za razvoj, i staknata od strana na novata Rabotni ~ka vl ada, formal no gi pro{ i ri ~ovekovite prava da vkl u~vaat i ekonomski te, socijal ni te i kul turni te prava i sl edovatel no ja obvrza vl adata da zazema eden pri stap za razvoj na pravata. Zal o`bata na VB za razvojot na pravata e pri dru`eno od strana na negovi te usogl aseni naponi za zgol emuvawe na resursi te za najsi roma{ ni te zemji, osobeno preku osl oboduvawe od

dol govi te, i staknuvaj}i dodel uvawe na resursi vo si te planovi za postignuvawe na cel i te protiv si roma{ ti jata i l i razvojni te cel i. Ni vnoto postignuvawe e eden neophoden temel vrz koj mo`e da se gradi pri znavaaweto i unapreduvaweto na ~ovekovi te prava. Zal o`bata za zgol emuvawe na pomo{ ta (so pove}e od edna tretina) pretstavuva e edno zami nuvawe od strana na VB od op{ ti ot trend za namal uvawe na pri l i vi te na pomo{ ta.

Sorabotkata pome|u Ministerstvoto za finansii i Oddelot za Me|unaroden razvoj (DFI D) ovozmo`i da se re{ at gol emi te re{ ava~ki faktori na finansii te pri l i vi i odl i vi, kako na pr. Servi si rawe na dol got, trgovi ja i vl o`uvawe, isto taka i pomo{. I ntegracijata me|u nadvore{ nata i razvojnata pol i ti ka be{ e zabel e` ana vo zaedni ~kata objava na godi { ni te i zve{ tai za ~ovekovi prava od strana na ministerstvoto za nadvore{ ni raboti, komonvel tot i DFI D. Ovoj model na zdru`ena vl ada i zgl eda kako eden pat koj vetuva za fokusi rawe na ~ovekovi te pravani z si te nadvore{ ni pol i ti ka na VB.

Vl adata ima i staknato deka im dava na *socijal ni te, ekonomski te i kul turni te prava i st zna~aj kako gra|anski te i pol i ti ~ki te prava* i se zal o`i ponataka za *kori stewe na Bri tanskoto vl i jani e za da bara real i ziranite rawe na socijal ni te i ekonomski te prava*. Vo maj 1999, pri stapot osnovan kon pravata se pri meni vo obrazovani eto vo *Mo`nosti za U~ewe za Si te: Edna Pol i ti ~ka Ramka za Obrazovani e*, koja go povrza obrazovani eto (se def i ni ra kako steknuvawe na znaewe i ve{ ti ni) so glavni ta cel za i strebuvawe na si roma{ ti jata. Konceptuel nata osnova be{ e zl obni ot krug vo koja si roma{ ti jata be{ e predi zvi kana od nedostig na pri stap kon obrazovani eto, i nedostigot na obrazovani e posl e predi zvi kuva{ e trajno si roma{ tvo. Konsul tati vni ot document na DFI D, koji ma{ e za cel da gi povrza ~ovekovi te prava so namal uvaweto na si roma{ ti jata, samo gi spomnal malci nstvata vo odnos na *Jazi ~ni te pol i ti ki koi gi unapreduvaat kul turni te prava na malci nstvata*. Funski oni raweto na pri stapot osnovan kon pravata ja i ma{ e za cel jazi ~nata pol i ti ka, osnovan vrz dobro poznati ot fakt deka, prvi ~no, eden poznat jazi k e najdobroto sredstvo za obrazovani eto. Di skri mi naci jata protiv malci nstvata se pri znava deka e probl em vo cel i ot svet, no pri sti gnuvaweto na Romi te od Republ i ka ^e{ ka i Sl ovaki ja vo VB koi baraa azi l, dodade da raste doma{ nata gri`a. Baraweto na zdru`enata vl ada go napravi neophoden povrzuvaweto na pravata na malci nstvata,

politički te za emigracija i razvoj, so nepoznat i shod dosega.

4.2.2 Fokus i rawe na ranlivi te i li marginalizirani te grupi

Re-ni kot na razvojni te pol i ti ki vo po-etokot na novi ot vek i zlo`uva ni za termi ni pod koi malci nstvata se subsumed, kako na pr. Marginalizirani te i li ranlivi te i li neprivilegirani te grupi, i li drugi te kategorii i zaednici. Takvi te termi ni redovno ostanuvaat nedefinirani, a ottuka se nejasni za korisnicite, bidejji tie ovozmo`uvaat arbitarna vkl u-enost i i skl u-enost na konkretni te grupi i kategorii. Holandskata razvojna pol i ti ka, pokraj toa { to vo nekoj oblasti gi priznava pravata na malci nstvata, gi definiral a malci nstvata me|u decata i invalidi te, kako ranlivi -lenovi na op{ testvoto i li kako ranlivi grupi. [vedska se zal aga za vladi na poddr{ ka i za{ ti ta na pravata na doma{ ni te narodi i *posebno di skrimi ni rani te malci nstva* no ova se ima napraveno vo odnos na mirot otkol ku na razvojot.

Bidejji klu-nata cel na pomo{ ta e namal uvawe na siroma{ tijata, klu-ni te karakteristiki za definirawe na korisnicite na razvojni te intervencii postanal o ni vna siroma{ tijata. Razvojni te pol i ti ki bile mnogu tivki vo vrska so predizvikuweto na siroma{ tijata, ne obrnuvajji vni mane na -estoto povrzuvawe pome|u statusot na malci nstvata i siroma{ tijata. Siroma{ tijata -esto e posl edica na odbi eni ot pri stap kon resursi te i li mo`nosti te za steknuvawe na sredstva za `i veewe, i takvi te odbi vawa -esto se kako posl edica na i nstiuional i zirana i li i l egal i zirana di skrimi nacija. Eden vi dl i v i skl u-ok na mol kot na razvojni te pol i ti ki za predizvikuwawe na siroma{ tijata bila programata za pomo{ na [vedska nare-ena Prvata na Siroma{ ni te - Na{ a Zaedni -ka Odgovornost, koja se rasprava{ e deka siroma{ tijata -esto se pojavuva kako posl edica na odbi vawata na -ovekovi te prava.

Me|u donatori te koi ne go pri f atil e jazi kot na pravata na malci nstvata postoji edna gol ema razli -nost. Japonija ne go koristi termi not *prava na malci nstvata* tuku *socijal no ranlivi nasele ni ja*. Japonija vni matel no i zrabotila edna pol i ti ka za -ovekovi te prava a isto taka e vni matel no vo ni vnata pri mena vo prakti ka. Nejzi ni ot Dokument za Razvojna Pomo{ vo 1992 gi

i stakna na-el ata na suverenata ednakvost i ne me{ awe vo vnatre{ ni raboti pred da se zema vo predvid sredi nata i voeni ot tro{ ok, usl eden so -ovekovi prava kako dopol ni tel ni pri nci pi. Osvrnuvawe na probl emi te na -ovekovi te prava vo drugi te zemji, smetan kako *Zapadni ot Pri stap*, se sovpa|a so zal o` bata za name{ awe vo vnatre{ ni te raboti, koj se smeta kako *Azi ski Pri stap*; Japonija gi kombi ni ra dvete.

Si i -ni raboti se odnesuvaat i na Svetskata Banka. Termi nol ogijata na -ovekovi te prava se koristi obil no vo dokumenti te koi ne sodr` at pravila koi treba da se izvr{ at od persona lot, no voop{ to ne vo ni e -ij probobarat -et od Bankata. Malci nstvata jasno se spomenati vo obrazovnata strategija. O-igl ednata pri -i na e deka jazi kot na instrukciite mo`e da go napravi obrazovani etonepri stapen za decata na malci nstvata i li nepri fatliv za verski te malci nstva osven ako ni vnata vera se po-ituva. Svetskata banka definiral a pri stap do predusl ovi te na stopanski ot raste` (obrazovani e, medicina, krediti, zemja i znaewe) kako klu-en f aktor za namal uvawe na siroma{ tijata, potenci rajji deka etni -ki te, verski te i rasni te malci nstva osobeno se mnogu -esto i skl u-eni od pri stapot do takvi te resursi.

5. Operacionalizirane pravice na malicinstvata v razvojnata politika

Tekovna posvetenost na razvojni politiki za izboljšavo na siromašnost je bila edina glavna orientacija na konkretni napori, taka povzranost pomeju malicinstvata in siromašnost je obzvedila to-kata za zmanjšavo. Proces na identifikacije na siromašnost, odkritje koga se kadese, razpoznavanje na priložnosti zotose siromašni, poka`alokolku nepostojane vnimanje obrneno na malicinstvata. V prvih serijah na ocenjevanje Svetske Banka za siromašnost v 1989-95, etni-kata in polskata diskriminacija beže identifikovane kako edna pre-ka za namene na siromašnost v Boliviji so posludice deka *mnogo brzo zakonske odredbe treba da bi datrevidirane za odstranitev na institucionalizirane diskriminacije. Si-ino, beže odkritje deka malicinstvata predstavljaa *eden mnogo neproporcionalen del na ruralni siromašni* v Kini, dodeka v etni-kata diskriminacija na siromašnost* beže odkritje deka e *mnogo bitna* v Maleziji. Malicinstvata ne se spomna v Ekvador, Indija, Meksiko ili Nepal, me|utoa, poka`uvaj}i deka izbor na vkljuvane ili vkljuvane na malicinstvata im beže ostaven na pedin-nite timovi.

Delumnoto pokrivane na siromašnost in status na malicinstvata bi mo`el da obzbedi eden jak pottik za vkljuvane na pravice na malicinstvata v razvojnata politika. Otkako donatorne }e se svrtat kon studije na siromašnost kako eden proces, siromašnost se glada kako posludica na institucionalizirane odbivanje na pristapi do resursov, proizvodi ili usluge, i istr`uvanje rutinski gi istaknuva malicinstvata kako `rtvi na takvite odbivanje. Eden vkljuv-ki pristap do razvojot, posle go pravi neophoden evidenti rawe na status na malicinstvata za odkrivane direktne ili indirektna diskriminacija v razvojni ot proces. Samo poradi diskriminacija na polot se pojavi potrebata za sobirane podatoci v razvojnata politika, dodeka drugi me|unarodni zabraneti osnovi na diskriminacija ostanuvaat skrieni i taka diskriminacija ne mo`e da se odkri va i sproti vstavi. Uspehot so polot poka`uva deka otvoranje na takvata mo`nost e kreirana v formi rawe na politika i nejzina pri mena v praktika.

Ocenjevanje na efektive vplivane na razvojnata politika gi odreduva bitne nete{ki komponente na operativnost. Domanitost na projektive v prethodnih decenijah napravi ocenjevanje da bi dat relativno lesni. Se baraa projektive za izboljšavo na opiplivi rezultati ovie (ili nedostatokot od koj) mo`ea da se ustanovit. ^esto beže odkritje deka najuspešni te projekti beate koi celosno be kontrolirane od donatorne, so vnite organizacije nezavisne od lokalne institucije, so stranski kadri izvršeno so stranska tehnologija, a taka kontraproduktivna od gledna to-ka na samofinanciranje, lokalno sopstvenitvo ili vplivane. Premijevanje v makropolitika i strukturne prave v 1980-te je napravi te{ka ocenjevanje na efektive vplivane na razvojnata politika. V Danski se prepozna deka *si-stemskotona bluduvane celite za razvoj v optone edna jaka karakteristika na Danski razvojna pomo{*, no istoto se odnesu na siromne donatorne. Konferencije za -oekovi prave v 1993 im pora-a na *istakniti me|unarodni i regionalni institucije za razvoj finansi i dago procent vplivane na vnite politiki i programi v vrsta so u`ivane na -oekovite prave* no na takvite povici ne im se obrnvnimane od toga{.

6. Zaključki

Proučevanje na Svetovna Banka za pomoč ta vo 1998 god, sugerira {e *trpenie i fokusi rawe na ideite* kako kl u-en faktor za primenuvawe vo praktika dl aboko promeneti ot pri stap kon razvojot. Trpenie eto verojatno e edna sugestija koja ne apelira vo edna oblast kade ima mnogu { to da se pravi a mnogu mal ku e napraveno, kako { to se pravata na malci nstvata, no fokusi raweto na ideite sekako ni dava edna korisna nasoka. Bi dejji razvojnata politika te-e ponatamu, prostorot za novi ideie otvoren.

Mnogu napori se potroeni , osobeno od strana na organizacii te za -ovekovi prava, za da pridonesat kon kreiraweto na edna edinstvena politika za -ovekovi prava - bilateralna i multilateralna- no edna bitna prepreka bilo toa deka -ovekovi te prava samo se dodeni vo razvojnata politika a ne se vedna { integri rani . Pravata na malci nstvata doajaat kako da se edno drugo prodol `eni e, po pravata na doma { ni te lule i pravata za pol ot. Tie vl egoa vo razvojni te politiki vo vreme koga pri l i vi te na pomo { ta se namalija i taka jazot pomeju vetuvaweto (vkl u-en vo razvojni te politiki) i kapacitetot tie da se primenat vo praktika (odredeno spored raspolo `livite sredstva i nivnoto dodel uvawe) e karakteristi ka na zaedni cata na donatori te vo cel ina.

Tradicionalnata rabota za -ovekovi te prava, fokusi ran vo otkrivawie sproti vstavuvawe na povredite, stana pote { ko vo oblasti te kade e del umno pokri eno so razvojna politika. Edna va ` na pre-ka e edna neodamne { na promena na termonologijata vo razvojnata politika koja potencira partnerstvo. Negovata pozitivna strana e osnovnoto priznanie na primatel ot kako partner otkol ku objekt na razvojni intervencii , no negovata negativna strana e deka ova pretpostavka na partnerstvo, koja se probiva vo razvojnata politika, nametnuva neednakvosti i zlo upotrebi . Ovie najverojatno ne se namaleni i vsu { nost mo ` ebi se zgol emeni i i ntezi virani .

Eden broj na nadvore { ni politiki na zapadni te industrijal izirani zemji vl ijaat vrz razvojni te zemji . Razvojnata politika mo ` e da se primeni od edno odelno ministertvo za razvojna sorabotka ili od ni za drugi ministertva. Politikata za -ovekovi te prava mo ` e da bide del od tradicionalnoto ministertvo za nadvore { ni raboti , ili da se podeli meju razli -ni

ministertva. Na globalno ni vo, politiki te na MMF se kreirani od ministertvata za finansii od mnoinstvoto na u-esnici te, koi retko se cel odlobirawena -ovekovi te prava.

Iskustvoto so raboteweto za -ovekovi prava vo prethodni te deceni i ja poka ` aa potrebata za edna jasna definicija na cel ta za otkrivawie sproti vstavuvawe na povredite na -ovekovi te prava. Odbranata za vrzuvawe meju pravata na malci nstvata i razvojnata politika mo ` e da se vidi kako poddr { ka za postoe-ki ot kaznen model . Edna pri -ina za ova e nasledstvoto od prethodni te deceni i , druga pri -ina e odvojuvawe na proekti te za -ovekovi prava od glavni ot razvoj vo edna odelna aktivnost. Edno mnogu dobro razjasnuvawe za toa kako pravata na malci nstvata treba da se stavaat vo eden koncept i primenat vo ramkite na razvojot i zgl eda i neophodni zadocnet. Takvoto razjasnuvawe treba dagi vku -i prednosti te i manite a za koi treba da odl u -ime (ili kombinirame) dali so kazneni pristapi ili so pristapi za unapreduvawe na isti te.

Iskustvoto za unapreduvawe na pol ot i pravata mo ` e da se koristi za obezbeduvawe upatstva za konkretni razvojni strategii . Uspehot za vku -uvawe na pol ot vo site bilateralni i multilateralni razvojni politiki se odrazuva na edno sl evawe meju doma { ni te i mejunarodni te zaednici . Isto taka se odrazuva na dinami kata za kreirawena politikata: prvi -nata zal o ` ba ovozmo ` uva kreirawena potrebni podatoci za evidenti rawe nesovpadnosti te, koja sl u ` i kako iskustvo za kreirawena politiki za osvrvuvawe i ot { tetuvawe na diskriminacijata. Podatoci te vo vrska so site mejunarodni zabraneti osnovi za diskriminacija seu { te ne se kreirani , i po va ` no, prvi -nata zal o ` ba za cel osna primena na nediskriminirawo vo razvojnata politika seu { te ne e napravena.

Za razli ka od pol ot, potegot za vku -uvawe na pravata na doma { ni te lule vo razvojnata politika ne mo ` e da ima koristolni te doma { ni zaednici vo zapad. Uspehot na ovoj proces ni obezbeduva korisni lekci i vo strategii i mobilizacija a u { te pobitno, vo konceptualnata rabota koja go formira neophodni ot historijat za vku -uvawe na pravata na malci nstvata vo razvojnata politika. Nedovolni te i nekvalitativni podatoci koi go poka ` uvaat prostorot i dl abo -inata na odbivawa na sopstveni { tvo i u -estvuvawe vo razvojot na malci nstvata e

edna prazni na { to bl eska i treba da se zatvori .

Vl ezot vo novi ot mi l eni um e odbel e` an so f okusi raweto na me|unardni te donatori vo namal uvaweto na si roma{ tijata. Dve tol kuvawa mo` e da se dadat za ova promena. Od pozi ti vna strana, mo` e da ni dava znak deka si roma{ tijata e edna prepreka za opstanokot, a kamo li razvojot. Od negati vna strana, f ukusi raweto vo si roma{ tijata otkol ku vo razvojot, mo` e da zna-i namal uvawe na ambi ci i te.

Najgol emi te promeni vo razvojni te pol i ti ki na pomo{ koi se sl u-ija na po-etoot na 21 vek i novi ot mi l eni um mnogu go podobrija pristapot do i nformaci i i go pro{ i ri ja prostorot za pri dones vo donesuvawe odl uki . Barawata za transparentnost i ot-et se kombi ni rani so tehnol o{ ki novi teti za da ovozm o` at neposreden pristap do i nformaci i vo posed na mul i l ateral ni te i bi l ateral ni te sozdava-i na razvojnata pol i ti ka. Pred edna decenija, pove}eto i nformaci i bea doverl i vi i so zabranet pristap. Zgol emeni ot prostor za obezbeduvawe na pri dones vo donesuvaweto na odl uki , za koi podobreni ot status na N organi zaci i i m ovozm o` i u{ te eden potti k koj poteknuva od zal o` bata za razvojno u-estvo. Obezbeduvawe i nformaci i vo procesot na donesuvawe odl uki e neophoden vo edna si tuaci ja kade eden gol em broj na Agenci i za razvoj se zal o` i ja za razvoj na pravata i ako postoi mal ku znaewe za toa kako razvojni te pol i ti ki treba da se preobl i kuvaat i da se pri l agoduvaat kon ova zal o` ba

7.Preporaki

MRG im prepora~uva na vladini te, me|uvl adini te i nevl adini te organi zaci i :

- 1.Da di zajni raat i i mpl ementi raat pol i ti ki i programi za za{ ti ta i promovi rawe na pravata na mal ci nstvata.
- 2.Da usvojat opf atli v pri od bazi rano na ~ovekovi te prava i da ja opf atat za{ ti tata i promovi raweto na mal ci nstvata kako kl u~na karakteri sti ka na ni vni ot pri od.
- 3.Da gi krei raat razvojni te pol i ti ki taka da gi za{ ti tat gl avni te me|unarodni standardi za ~ovekovi te prava i mal ci nski te prava, opf a}aj}i gi tuka ~l enovi te 4 (5), 5 (1&2) i 9 od Dekl araci jata na Obedi neti te Naci i za li ~nosti koi m pri pa}aat na naci onal ni te, etni ~ki te, verski te i jazi ~ni te mal ci nstva (1992) i na drugi te me|unarodno pri f ateni standardi .
- 4.Da se razgl edaat mi nati te (prethodni te) i sega{ ni te (postoe~ki te) razvojni pol i ti ki i programi i da se i denti fi kuvaat vl i jani jata { to ti e gi i maa vo zaedni ci te na etni ~ki te jazi ~ni i li i verski mal ci nstva. Kako pri ori tet treba da se napravi edna detal na anal i za na najmal ku Dve pogol emi mi nati i li i sega{ ni programi , taka da i mate i nformaci i za i dni te razvojni programi .
- 5.Da se ovl asti novo i stra` uvawe za vl i jani jata na razvojni te programi vo zaedni ci te na mal ci nstvata.
- 6.Da se kori stat nasobrani te podatoci za etni ci teti te, jazi kot, verata (soberete gi takvi te podatoci ako postojat), za i nformi ranost pri di zajni raweto na novi te programi da se razgl edat tematski te strategi i , na dr` avi te, na proekti te i na vrednuvaweto.
- 7.Da im se ovozmo` at potrebni te pri l agodli vi te al atki na personal ot, za da se postignat gorenavedeni te cel i . Takvi te al atki gi podrazbi raat i li i opf a}aat obu~uvawata i li i pomo{ ta i treba da im se ponudat na central ni ot personal na agenci jata i kako dodatok na personel ot na l okal ni te i li i naci onal ni te agenci i koi i mpl ementi raat programi .

Zabeleži ki :

1. Strukturata na ~ovekovi te prava na ON ja pozici oni ra Komi sijata za ^ovekovi te Prava kako glavno tel o kreator na pol i ti kata dodeka dve te nejzi ni subordi narni tel a se Podkomi sijata za sl oboda na i nformi rawe (koja nikoga { ne be { e sozdadena) i Podkomi sijata za preventiva na di skrimi naci jata i za { ti ta na mal ci nstvata (koj se sozdade vedna {).

I pokraj nejzi noto origi nal no ime ova a Komi si ja rabote { e kako dodatno tel o na komi sijata i zapo ~ na da se zani mava so mal ci nstvata vo real nosta samo od 1990-te godi ni , otkako zavr { i studenata vojna. Nejzi noto ime se promeni vo 1999 godi na vo Podkomi si ja za promoci ja i za { ti ta na ~ovekovi te prava.

2 *Vi stinski ot* dodatok be { e po ~etno razvi en vo docni te 1970-te godi ni za da gi denonci ra oni e zapadni donatori ~ija { to razvojna pol i ti ka go ima { e za streme ` unapreduvaweto na ~ovekovi te prava vo dr ` avi te vo razvoj (kako { to se I ndi a, Paki stan, Ki na i l i Kuba) vnatre Komi si ti jata na ON za ~ovekovi prava koja se streme { e da gi protivi si te zapadni i ni cijati vi za ~ovekovi te prava.

3. Human Rights and the United Nations Family, New York, Obedi neti te Naci i , 1996 par.309.

4. Odredbi te na Ramkovni ot dogovorot (-I en IV(10)) pojasnuvaat deka ni tu Bankata ni tu nejzi ni ot personal ne treba da bi dat pod vl i jani e vo ni vni te pol i ti ~ki odl uki od pol i ti ~ki ot karakter na ~I enot. Ova formul i rawe se vi ka *pol i ti ~ki neutral na kl auza* i e tol kuvana kako i skl u~u~ na ~ovekovi te prava od dnevni ot red na Bankata kako i ni vnoto ukl u~u~ave.

5. Tomashevski, K. "Development Aid and Human Rights Revisited, London, Pi nter, pp. 61-8.

6. Bodley, J.H., "The World Bank tribal policy: criticisms and recommendations" IWGIA Newsletter, nos 43-4, Septemvri i Novembri 1985, pp 299-309.

7. Searle, G., Major World Bank Projects, Camelford, Cornwall, Wadebridge Ecological Centre, 1987.

8. Sir Joseph Gold. Toga [en Zakonski Sovetnik na MMF, objasni deka ako pol i ti kata i l i di stri buti vni te efekti na pol i ti ki te na MMf vo dr ` avi te, se nadvor od mo ` nosti te na Fondot. Gold, J, "Political Considerations are prohibited by Articles of Agreement when the Fund considers requests for the use of resources" osvrt na MMF, 23 Mart 1983, pp.146-.

9. Guidelines on Conditionality, Washington, DC, MMF, Mart 1979, item 4.

10. Summers, L., "the troubling aspects of IMF reform", Financial Times, 23 Mart 2000.

11. Communique of the Interim Committee of the Board of Governors of the International Monetary Fund, Press release no. 99/46, 26 Septemvri 1999, kori gi rano na 27 Septemvri 1999, par.5.

12. Pol i ti kata i praktikata na SAD vo povrzuvaweto na prekr [uvaweto na ~ovekovi te prava i tekot na pomo [ta vo posledni te dve deceni i e opi [ana vo Development Aid and Human Rights, od Toma { evski , pp.50-4.

13. Pronk, J.P., "Human Rights and Development Aid" Review of the International Commission of Jurists, Juni 1977, p.36.

14. Baehr, P.R. "Concern for Development and fundamental human rights: the dilemma as faced by the Netherlands' Human Rights Quarterly, vol .4, 1982, pp.39-52.

15. Tomashevski, K., Responding to Human Rights Violations 1946-1999 The Hague/Boston/London, Martinus Nijhoff Publishers/Kluwer Law International, 2000.

16. Development Cooperation and Human Rights, Dutch Human Rights and Foreign policy Advisory Committee, Advisory Report no.5, The Hague, 1987, str.40.

17. Tomashevski, K., Between Sanctions and Elections: Aid Donors and their Human rights Performance, London, Pinter/Casell, 1997, pp.146-7.

18. Si te ~I enovi na DAC/OECD ja potpi { aa zaedni ~kata l atf orma za pomo { vo svi jokot na mi l eni umot vo vi d na "Shaping the 21st Century: The Contribution of Aid (Paris, DAC/OECD, 1996), koja { to go re { i pra { aweto na el i mi ni rawe na si roma { ti jata vo f ocus na cel ta na dosti gnuvawata na pomo { ta.

19. Svetska Banka, Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth, A Long-Term Perspective Study, Washington DC, World Bank, 1989.

20. DAC/OECD Participatory Development and Good Governance, Development Cooperation Guidelines Series, Paris, 1995, tret del , par.31.

21. Shihata, I.F.I., "The World Bank and Human Rights", The Bank's World, Februari 1998, str.15

22. Landell-Mills, P. and Serageldin, I., "Governance and the Development Process", Finance & Development, Septemvri 1991, pp.14-17.

23. Komi tetot za ~ovekovi prava, Initial Report of the United States Of America under International Covenant on Civil and Political Rights, UN doc. CCPR/ C/81/Add.4 od 24 Avgust 1994, parag. 1.

24. Me \unarodni ot Monetaren Fond, Good Governance: The IMF's Role, Washington DC, Avgust 1997, str.9.

25. DAC/OECD, Development Cooperation: 1998 Report, Pari s, 1999, str.41.

26. McConell, M., "Dialogue or Decision? Special Report: foreign aid and the American purpose". Freedom Review vol. 26 no.3, Maj-Juni 1995, str.11.

- 27."Development partnerships in the new global context", Statement adopted by members of DAC in May 1995, Development Cooperation: 1995 Report, Paris, OECD, 1996, pp.18-20.
- 28.Gobbon, P., "The World Bank and the new politics of aid", European Journal of Development Research Special Issue: Political Conditionality, vol .5, br.1, Juni 1993, str.45.
- 29.Komi si jata za -ovekovi prava, "Coordination Meeting on the Human Rights situation in the Great Lakes region", Note by the High Commissioner on Human Rights, Un doc. E/CN.4/1996/69 od 15 Februari 1996, parag. 13-14.
- 30.Pregled na Pretsedva-ot na DAC, James Michel, "Sustainable Development for Human security", Development Cooperation: 1994 Report, Paris, OECD, 1995, str.3.
- 31."Ruanda", Eurostep News, no.20, April -Juni 1995, str.24.
- 32."UN in \$1.4bn Rwanda plea", Financial Times, Crossette, B., "Rwanda calls for development aid", International Herald Tribune, 9 Septemvri 1995.
- 33.The International Response to Conflict and Genocide: Lessons from the Rwanda Experience, Historical Perspective: Some Explanatory Factors, Copenhagen, Joint Evaluation of Emergency Assistance to Rwanda, Mart 1996, Studija 1. pp.36-9.
- 34.Guatemala: Memory of Silence, Report of the Commission for Historical Clarification, Guatemala City, Februari 1999, parag.113. Tekstot mo`ete da go prevzemete od <<http://hrdata.aaas.org/ceh/report>>.
- 35.Obedi neti te Naci i , Advisory Services in the Field of Human Rights: Report by the Expert on Guatemala, UN doc. E/CN.4/1998/42 od 10-ti dekemvri 1987, parag.57.
- 36.Political Transition and the Rule of Law in Guatemala, report of the Follow-up Delegation of the International Human Rights law Group and the Washington Office on Latin America, Washington DC, Januari 1998, p.v.
- 37.Pregovori te zapo-naa vo Meksi ko vo 1991 posl e prvi ot di rekten kontakt vo {pani ja vo 1987 i edna ni za potpi {ani spogodbi vo 1994-6. Posl e prvata gol ema spogodba od 1994-ta godi na vo vrska so -ovekovi te prava sl edea u{te devet drugi ; f i nal nata spogodba za i mpl ementacija, sogl asnost i veri f i kacija be{e potpi {ana vo Guatemala City na 29 Novembri 1996.
- 38."Centralna Amerika" (editorial), Financial Times, 30 Dekemvri 1996; Ward Anderson, J., "Power in Guatemala" Shift to civilians", Washington Post, rei zdani e na Guardian Weekly, 15 Dekemvri 1996.
- 39.Svetska Banka, Development and Human Rights: The Role of the World Bank, Washington DC, Septemvri 1998, str.24.
- 40.Burnside, C. and Dollar, D., Aid Policies and Growth, World Bank Policy Reseach Working Paper no.1777, 1997 i Aid the Incentive Regime, and poverty Reduction, World Bank Policy research Paper no.1937, 1998.
41. Svetska Banka, Annual Review of Evaluation Results 1991, Report no. 11062, 21 Avgust 1992.
- 42.Tomashevski, K., Between Sanctions and Elections, London, Pinter/Casell, 1997, pp.155-81.
- 43.DAC/OECD, Germani ja, Development Cooperation Review series no.29, Paris, 1998, pp.155-81.
- 44.Podkomi si ja za Prevencija na Di skrimi naci jata i Za[ti ta na Mal ci nstvata, The relationship between the Enjoyment of Human Rights, in Particular Economic, Social and Cultural Rights, and Income Distribution, Final Report prepared by Mr. Jose Bengoa, Special Rapporteur, UN Doc. E/CN.4/Sub.2/1997/9 od 30 Juni 1997, parag.40.
- 45.Programata za Razvoj na Obedi neti te Naci i , Human Development Report 2000, Oxford, Oxford University Press i New York, UNDP, 2000, pp.33 i 153.
- 46.Bea generirani mnogu kontraverzii so preki nuvaweto i li namal uvaweto na pomo{ta poradi prekr{uvawe na -ovekovi te prava i ova pra{awe dovede do raskol pome\uv mnogute razvojni agencii kako i pome\uv organizacii te za za{tita na -ovekovi te prava. Ova pra{awene se postavi tuka poradi toa {to priodot kon sankcii te ne be{e potvrden kako dobronameren kon razvojot i li -ovekovi te prava.
- 47.DAC, <http://www.oecd.org/dac>, i zdava godi {en i zve{taj vo razvojnata sorabotka koja ja razgl eduva kval i tati vnata i kvanti tati vnata ef ekti vnost na bi lateral ni te donatori , detal ni statistiki kako i dedikacii i razvojna di stri buci ja sprema si te pri ma-i i postignati te donatorski rezul tati . Osven ovi e redovni publ ikacii , taa di stri bui ra i nformacii za voobi -aeni te donatorski pol i ti ki kako i prakti kata na eval uacii ja.
- 48.Cassen, R., et al., Does Aid Work?, Oxford, Clarendon Press, Vtoro i zdani e, 1994, pp.59 i 72.
- 49.DAC/OECD, Obedi neti te Dr`avi , Development and Co-operation Review Series br.28, Paris, 1998, str.88.
- 50.DAC/OECD Development Co-operation, 1999 Edition, Paris, 1999, Stati sti -ki Aneks, Tabel a 6a.
- 51.EC development co-operation, "Mission statement", tekstot mo`e da se prevzeme vo gl avnata strani ca na Op{ti ot Di rektori jat za Razvoj <http://europa.eu.int/comm/dgs/deve>.
- 52.Martin Estebanez, M.A., "The protection of national or ethnic, religious and linguistic minorities", in N.A. Neuwahl, and Rosas (eds), The European Union and Human Rights, The Hague, Martinus Nijhoff Publishers, 1995, pp.133-6.
- 53.OBSE-Vi soki ot Komesar za Mal ci nstvata, Report on the Linguistic Rights of Persons Belonging to National Minorities in the OSCE Area" "Annex:

Replies from OSCE participating states”, The Hague, 1997.

54. Vo zborovi te na Jose Zalaquett, *gl avni ot streme` na organi zaci i te (za -ovekovi te prava) e, ne da del uva za unapreduvawe i l i respekti rawe na svoi te prava i l i na pravata na svoi te -l enovi no, pove}e za pravata na drugi te*, Zalaquett, J., *The Human Rights Issue and The Human Rights Movement: Characterization, Evolution, Propositions*, @eneva, Svetski Crkoven Sovet, 1981, pp.30-1.

55. Tomashevski, *Responding to Human Rights Violations*, pp.391-1.

56. Human Rights Watch, “Human rights groups call upon the EU and WB to promote compliance with the Dayton Peace Accords through effective conditionality, press release, Brussels, 10 Januari 1997.

57. DAC/OECD, *Development Co-operation Review of Norway: Summary and Conclusions*, Paris 1999. Tekstot e na <http://www.oecd.org/dac/html/norway99.html>

58. Opredel bata na pra{aweto na kol ekti vni te prava be{e i ostanuva edna nei spol neta provokaci ja Pogol emi ot del na generi ranata doma{na i l i global na juri spodenci ja so cel na poddr{ka na pravata na autoktoni te i mal ci nstvata, gi def i ni ra kako zakonski zajaknati i ndi vi dual ni prava. Cf. Spiliopoulou, S., “Protection of Minorities under Article 27 of the International Covenant on Civil and Political Rights” vo Tuula Tervashonka (ed.), *Writings in Human and Minority Rights*, Rovaniemi, University of Lapland, 1994, pp.57-99.

59. Ministry of Foreign Affairs, *A world of Difference: A new Framework for Development Cooperation in 1990s*, Pol it-ki dokumnet (prevodot na angl i ski) The Hague, Mart 1991, p.193.

60. Honig, J.W., “Dutch foreign policy towards ethnic conflict”, in P. Baehr et al (eds) *Human Rights and Ethnic Conflicts*, Utrecht, Hol andski ot l nsti tut na ^ovekovi te Prava, 199 SIM special no.24, pp.75-99.

61. Mi ni sterstvoto za Nadvore{ni Raboti , *South-eastern Europe Policy: Deployment of Development Cooperation to South-eastern Europe*, Doc. DUE-601/99 od 8 Noemvri 1999, pp. 7 i 13.

62. Van Cranenburg, O., “Development Cooperation and human rights: linkage policies in Netherlands”, in P. Baehr et al (eds.), *Human Rights in Developing Countries Yearbook 1995*, The Hague, Kluwer Law International and Nordic Human Rights Publications, 1996, pp.44-5.

63. DAC/OECD, *The Netherlands, Development Co-operation Review Series*, no.4, 1994, p.35.

64. European Court of Justice, Portuguese Republic, Council of the EU, Judgement of 3 Dec. 1996, Sl u-ajot C-268-94, *European Court Reports*, vol .1996, str. I-5177.

65. Bulletin of the European Communities, br.12, 1991, str.119.

66. Nema oddel na i l i potpol no pri fa tena def i ni ci ja na Evropa zatoa i na posvetata na regional nata za{ ti ta na mal ci nski te prava poradi opfa tenosta na tri me|uvl adi ni organi zaci i koi generi raat standardi vo ova obl ast. Kako i da e najstari ot e Sovetot na Evropa, -i ja Konvenci ja za za{ ti ta na -ovekovi te prava ja zapre di skri mi naci jata vrz osnova na mal ci nski ot status, se od 1950 godi na, i -i i l e gal ni i pol i ti -ki aspekti se me{ ani . Kronol o{ ki prodol ` i so OBSE, koja se osnova vrz osnov na pri odot i stok-zapad vo 1976 godi na i operi ra vrz osnova na pol ti -ki te posvetuvawa. Porazot na EZ vo ova obl ast e podocne` eni podi fuzen. Poi mot na pravata na mal ci nstvata se stre mi da mu se posveti na Central na i l sto-na Evropa, dodeka barawata na EZ se razl i kuvaat zavi sno od dr` avi te vo potragata po -l enstvo, strani te vo *Evropski te Dogovori * i l i pove}e pri ma-i te na pomo{ , Evropska Komi si ja, *General report on the Activities of the EU 1999*, Bruksel /Luksemburg, 2000.

67. Rezol uci ja nasl ovena “Indigenous peoples within the framework of the development cooperation of the Community and the Member States” usvoena na 30 Noemvri 1998, Dok. Br. 13452/98.

68. The EU Annual Report on Human Rights se usvoi od Sovetot za Op{ ti pra{ awa vo Luksemburg na 11 Oktomvri 1999 i go pokri va peri odot od Juni 1998 - Juni 1999. Tekstot mo` e da go najdete na http://ue.eu.int/pesc/human_rights/main99.

69. I zve{ tajot na EZ 1998-9 za -ovekovi te prava gi spomenuva mal ci nstvata kako cel na represi jata, referi raj}i se *postapkata kon verski te i kul turni te mal ci nstva* so vni manie kon programata za di jal og i sorabotka za -ovekovi te prava pome|u EZ-Ki na, zakoni te koi gi *ograni -uvaat pravata na neko i verski grupi * vo Rusi ja, Uzbeki stan i Poranepnata Jugosl ovenska Republ i ka Makedoni ja, i l i *odbi vaweto na pravata na zaedni ci te Bahai i Ebrejskata vo l ran*. I zve{ tajot i stotaka pri metuva deka *edna zna-ajna masa na konfl ikti te sl edi od etni -ki te napnatosti i prekr{ uvaweto na pravata na pri padni ci te na mal ci nstvata*, i gi nagl asuva mal ci nstvata kako f aktor za *promovi rawe na dodadenata si gurnost vo Evropa*. Ne se spomenuvaat mal ci nstvata vo kontekst na razvojot.

70. Eide “Human Rights and Development Co-operation”.

71. Mi ni sterot na Me|unarodni ot Razvoj i na ^ovekovi te Prava (Hilde Frajford Johnson), “The government’s efforts to promote human rights”.

72. *Main Aspects of Norwegian Policy Towards the Developing Countries*, 1995/1996, Official Documentation and Information from Norway, pp.2 and

7. Tekstot mo`e da se prevzeme od <http://odin.dep.no/html/nofovalt/offpub/repub/95-96/stmld/19/eng/chap4.html> >.
73. Kral skoto Norve{ ko Mi ni sterstvo za Nadvore{ ni Raboti , A changing World, Main Elements of Norwegian Policy Towards Developing Countries, Report no.19 to the Storting (1995-6), Osl o, 1996, str.18. Tekstot mo`e da se prevzeme <<http://odin.dep.no/html/nofovalt/offpub/repub/95-96/stmld/19/eng/chap4.html>>
74. ODIN, Mi ni sterstvo Za Me|unarodno Pl ani rawe i koordi naci ja, Report no.4 to the Storting (March 1997), the Long-Term Programme 1998-2001, Osl o Mart 1997, str.2. Tekstot mo`e da se prevzeme od <http://odin.dep.no/html/ovalt/depter/psd/publ/1tpen/index.html>.
75. Mi ni sterstvo za Nadvore{ ni Raboti , A changing World, sekci i te 3.1 i 4.3.2.
76. Mi ni sterot za me|unarodni ot razvoj i za ~ovekovi te prava (Hilde Frajford Johnson), - Statement to the Storting on Development cooperation policy of 6 May 1999, str.9. Tekstot mo`e da se prevzeme od <http://odin.dep.no/ud/taler/1999/m990506e.html>>.
77. Development Co-operation Review of Norway, Paris OECD, 1999. Tekstot mo`e da se prevzeme od <http://www.oecd.org/dac/htm/norway99.htm>.
78. Kral skoto Norve{ ko Mi ni sterstvo za Nadvore{ ni Raboti , Focus on Human Dignity: A Plan of Action for Human Rights, report no.21 to the Storting (1999-2000), pp/115-16. tekstot mo`e da se prevzeme od <http://odin.dep.no>.
79. The Reality of Aid 2000: An Independent Review of Poverty Reduction and Development Assistance, London, Earthscan, 2000, str.79.
80. Strate{ ki ot Pl ana na USAID od 1997 godi na ja nagl asuva potpol nata parti ci paci ja na `eni te i nef avori zi rani te grupi vo razvojot, { to podocna pojasni deka *pravata na `eni te i na mal cinstvata gi revlekti raat fundamental ni te vrednosti na Ameri kanski ot narod* Tekstot mo`e da se prevzeme od http://www.info.usaid.gov/pubs/strat_plan.
81. Tekstot mo`e da se prevzeme od http://www.state.gov/www/global/human_r>.
82. Strate[ki ot Pl ana od 1997 godi na na USAID. Tekstot mo`e da se prevzeme od http://www.info.usaid.gov/pubs/strat_plan>.
83. DFID, Eliminating World Poverty: A Challenge for the 21st Century, bel ata kni ga za me|unaroden razvoj, London, Noemvri 1997, parag.3.36. Tekstot mo`e da se prevzeme od: <http://www.dfid.gov.uk/public/what/engwptxt.html>>.
84. HM Treasure and DFID, Debt Relief and Poverty Reduction: A UK Submission to Phase 2 of the HIPC (Highly Independent Poor Countires) Review, London, Septemvri 1999, parag. 25.
85. Foreign and Commonwealth Office and DFID, Human Rights: Annual Report for 1999, London, Septemvri 1999, pp.11 i 15.
86. DFID, Strategies of Achieving the International Development Targets: Human Rights for Poor People, Consultation Document, London, Februari 2000, str.22.
87. DFID, Learning Opportunities for All: A policy Framework for Education, London, Maj 1999, pp.29 i 33.
88. Foreign and Commonwealth Office and DFID, Human Rights: Annual Report on Human Rights, London, April 1998, pp 4 i 21.
89. Mi ni sterstvoto za Nadvore{ ni Raboti , Human Rights and Democracy. Tekstot mo`e da se prevzeme od <<http://www.bz.minbuza.nl/english/policy/humanrights.html>>.
90. Mi ni sterstvoto za Nadvore{ ni Raboti , Policy Plan for Belgian International Cooperation 1997-1998, Vtor del, parag.6. Tekstot mo`e da se prevzeme od: <http://www.diplobel.fgov.be/cooperation/policy/EN.html>>.
91. SIDA, Justice and Peace: Sida's Programme for Peace, Democracy and Human Rights, Stokhol m, Maj 1997, str.4.
92. The Reality of Aid 2000, str.163.
93. Mi ni sterstvoto za Nadvore[ni Raboti , Japan's Medium Term Policy on Official Development Assistance, 10 Avgust 1999. Tekstot mo`e da se prevzeme <http://www.mofa-go.jp/policy/oda/midterm/1999.html>>.
94. Japan's Official Development Assistance Charter od 30 Septemvri 1992, sekci ja 2. Tekstot mo`e da se prevzeme od: <<http://www.mofago.jp/policyoda/guide/1998/refer.html><.
95. Svetska Banka, Development and Human Rights: The Role of the World Bank, Washington DC, 1998, pp.14 i 7.
96. Svetska Banka, Implementing the World's Bank Strategy to Reduce Poverty: Progress and Challenges, Washington DC, April 1993, pp.60,63 i 77.
97. FINNIDA, Review of Evaluation reports on Finnish Development Projects in the 1980s, Helsinki, Noemvri 1991, str.38.
98. Poverty Reduction in Danish Development Assistance: Evaluation Report, Kopenhagen, COWI, Noemvri 1996, str.54.
99. Obedi neti te Naci i , Vienna Declaration and Programme of Action, Svetska Konf erenci ja za ^ovekovi te Prava, Vi ena, 14-25 Septemvri 1993, Un doc. A/CONF.157.23 od 12 Septemvri 1993, vtor del A, parag.2.
100. Svetska Banka, Assessing Aid: What Works, What Doesn't and Why, Oksf ord, Oxford University Press and Washington DC, Svetska Banka, 1998, str.4.

Association for Democratic Initiatives (ADI) - Macedonia

Gostivar, B. Jovanoski St.61 Tel +389 42 22 11 00

Fax: +389 42 22 11 02

E-mail: adi@adi.org.mk

URL: <http://www.adi.org.mk>

Contact Albert Musliu Executive Director

albert@adi.org.mk

Shpend Imeri President

shpend@adi.org.mk

Skopje Pirinska St. 8/4 Tel/fax: +389 2 372 458

Contact: Nicci Lee

niki@adi.org.mk

Association for Democratic Initiatives (ADI) - USA

Contact: Dalip Turkeshi

2566 Ocean Avenue Suite 3

Brooklyn NY, 11229

tel: +1 718 207 9985

e-mail: dturkeshi@adi.org.mk

Association for Democratic Initiatives (ADI) Kosovo

Contacts: Sanita Jashari

Mother Teresa Blvd. 48/12

38000 Prishtina, Kosova

Cell +377 44 173 232

E-mail sanita@adi.org.mk

Association for Democratic Initiatives (ADI) Albania

Contact: Albana Qatipi

Him Koli, No. 45

Tirana, Albania

T/F +355 42 32 739

E-mail albanaqatipi@hotmail.com

E-mail: adi@adi.org.mk

URL: <http://www.adi.org.mk>

Pravata na mal ci nstvata i razvojot

Pravata na mal ci nstvata i razvojot, e edno i stra' uvawe i programa za zastapuvawe sprovedena od strana na MRG zaedno so mre' a na me|unaronni partneri . Programata gi sodr' uva ekonomski te, soci al ni te i kul turni te prava kako i gra|anski te i pol i ti ~ki te prava na mal ci nstvata, i i sti te gi povrzuva so razvojni te pra{ awa. Cel ta e da se obezbedi si roma{ ni te i margi nal i zi rani te grupi na mal ci nstvata da prof i ti raat od nadvore{ ni razvojni i ni ci ati vi preku:

- Dokumenti rawe, pe~atewe i di stri buci ja na i skustvata na mal ci nski te zaedni ci i razvojot preku kratki i zve{ taji
- I stra' uvawe i anal i zi rawe na potrebi te i ' el bi te na mal ci nstvata vo dr' avi i l i zaedni ci i pe~atewa na dokumenti za pol i ti ki , koi }e se upotrebata za da se vl i ae vrz gol emi te donatori koi ve}e f i nansi raat raboti vo toa podra~je
- Podi gawe na pra{ ewato na mal ci nski te prava i razvojot vo me|unaronnata javnost, kako i predstavuvawe na l okal ni , naci onal ni i me|unaronni ni voa.

Me|unaronnata Grupa za Pravata na Mal ci nstvata (MRG)

MRG e me|unaronna nevl adi na organi zaci ja, koja raboti na obezbeduvawe na pravata na etni ~ki te, verski te i jazi ~ni te mal ci nstva ni z cel i ot svet i promovi ra sorabotka pome|u zaedni ci te.

MRG:

- I zdava i pe~ati dobro-i stra' uvani i dostapni i zve{ taji , kni gi i spi sani ja vo vrska so mal ci nski te pra{ awa.
- Gi promovi ra pravata na mal ci nstvata preku di rektno zastapuvawe vo me|unaronni te f orumi i preku di jal ozi so vl adi te.
- Nadograduva vrz gl obal na mre' a na i stomi sl eni organi zaci i i mal ci nski zaedni ci , so cel sorabotka na mal ci nski pra{ awa

Za pove}e i nformaci i kontakti rajte:

Minority Rights Group International
379 Brixton Road
London SW9 7DE
UK
Tel:+44 020 7978 9498
Fax:+44 020 7738 6265
E-mail: minority.rights@mrgmail.org
Website: www.minorityrights.org

Pravata na mal ci nstvata vo pomo{ na razvojni te pol i ti ki

Fokusot na ova pub l i kaci ja e kako gol emi te donatori na razvojot da gi i nkorpori raat pravata na mal ci nstvata vo ni vni te razvojni pol i ti ki . Samo nekol ku donatori , i maat vo ni vni te razvojni pol i ti ki jasni obvrski kon mal ci nski te prava. Za ti e koi i maat, ti e ni vni obvrski se rezul tat na sl u-uvawa kako { to bea genoci di te vo Ruanda i Gvatemala.

Ovaa pub l i kaci ja ne se sl o' uva, deka potrebata za opf atenosta na mal ci nski te zaedni ci treba da bi de zaosnovana samo za spre-uvawe na konf l i kti te. Si roma{ ti jata i soci jal nata i skl u-enost baraat me|unaronno dejstvuvawe, kako i mnogu postoe~ki me|unaronni standardi koi gi obvrzuvaat me|unaronni te organi zaci i da rabotat vrz pra{ aweto na di skri mi naci ja i opf atenosta na mal ci nstvata.

Pub l i kaci jata gi razgl eduva promeni te na razvojni te strategi i ni z mi nati te dekad i , i promeneti te us l ovi vrz osnova na koi ti e strategi i se staveni vo prakti ka. Vo del ot za donatori te so speci f i ~ni obvrski kon pravat na mal ci nstvata vo ni vni te razvojni pol i ti ki , pub l i kaci jata go potenci ra pra{ aweto i ~i ni tel i te koi go naso- i l e vni mani eto kon mal ci nski te prava. Ovaa pub l i kaci ja zavr{ uva apel i raj}i za sozdavawe na datoteki so cel da se demonstri ra { i ri nata i dl abo-i nata na negi rawe na sopstvenosta i vkl u-enosta na mal ci nstvata i brojni preporaki za agenci i te koi se i nvol vi rani .vo razvojna rabota

Asocijacija za Demokratični Inicijativi-ADI je nevladina, nepartijska, neprofitna regionalna organizacija. ADI je formirano 1994 god. so cel na promovirane na gra|anskoto op{testvo, demokratijata, ~ovekovi te prava i razvojot.

ADI svoi te akti vnosti gi vr{ i u preku programi te za

Edukacija na gra|ani te i na glasa~i te

Programata za Edukacija na gra|ani te i na glasa~i te e pove}eklasna taka da osven samata edukacija, sodr{i i komponenta na vkl u-uvawe na gra|ani te vo demokratski te procesi , kako i ni vnoto u-estvuvaweto vo procesot na odl u-uvawe. Programata ima za cel dobl i ' uvawe i pobl i sko zapoznavawe na gra|ani te so toa kako da bi dat povkl u-eni vo procesot na donesuvaweto na odl uki tekoi go zasegaat ni vni ot sekojdneven ' i vot.

ADI ima trenirano pove}e od 500 vol onteri za nabl uduvawe na lokal ni te, parlamentarni te i pretsedatel ski te i zbori vo 1994, 1996 i 1999 god. Vo 1996 god. ADI ja organi zi ra{ e prvata javna debata na kandi dati vo Makedoni ja so u-estvuvo na pove}e od 600 gra|ani , ADI isto ima organi zi rano ~esti anketi na javnoto mneni e kako i mnogu sobi ri so gra|ani te.

Programata za Razvoj na Me|uetni ~ki te Odnosi

Ovaa programa ima za cel neguvawe i razvoj na mul ti kul turnorto op{testvo kako i komponentata za re{ avawe i prevenci ja na konf likti i gradewe na merki za doverba me|u pripadni ci te na razl i ~ni te etni ~ki i verski zaedni ci vo Makedoni ja. Programata se real i zi ra so pomo{ na i zdani a i studi i koi ja potenci raat sl i ~nosta pred razl i ki te pome|u etni ~ki te, verski te i jazi ~ni grupi , i mo' nosti te za mi ren so' i vot i toleranci ja.

Resorsni Centri za NVO-a i Gra|anski te Inicijativi

ADI ima otvoreno tri Resorsni Centri za NVO-a vo Tetovo, Gostivar i [ti p. Centri te nudat kursevi po stranski jazi ci i kompjuteri , kako i pravna pomo{ za NVO-a i i ndi vi dual ci i gra|anski grupi koi se zai nteresi rani za gra|anski i ni cijativi . NVO-ata vo razvoj mo' at bez nadomest da gi koristi at prostori i te i tekni ~kata oprema na Centri te. ADI i m nudi bespl atna pomo{ i pravno zastapuvawe na margi nal i zi rani te grupi gra|ani .

^ovekovi te prava

Programata za ^ovekovi Prava vkl u-uva:

- Sobi rawe na i nf ormaci i za po~i tuvaweto na ~ovekovi te prava. Organi zi rawe na razni semi nari i rabotl ni ci za razvi vawe na tekni ki te za sobi rawe na ovi e i nf ormaci i .
- Sostavuvawe na i zve{ tai za i mpl ementaci ja na me|unarodni te dogovori i standardi od obl asta na ~ovekovi te prava.
- Za{ ti ta i podi gawe na svesta za va' nosta na po~i tuvawe na ~ovekovi te prava, kako i zapoznavawe so razl i ~ni me|unarodni i nsti tuci i i mehani zam za ni vna za{ ti ta.
- Organi zi rawe na semi nari i rabotl ni ci vo obl asta na ~ovekovi te prava voop{ to kako i vo obl asta na pravata na ' eni te, decata i mal ci nstvata.
- Pe~atewe i di stri buaci ja na i zve{ tai , kni gi i tematski i zdani ja od obl asta na ~ovekovi te prava
- U-estvo vo razni me|unarodni mre' i NVO-a od obl asta na ~ovekovi te prava.

Programata za mladi te

Programata za mladi e di zajni rana so cel ni vnoto vkl u-uvawe na mladi te vo akti vnosti kako { to se sportot, stranski jazi ci , muzi kata, umetnosta, l i teraturata kako i drugi akti vnosti koi se od i nteresa za mladi te, so cel kul ti vi rawe na ~ustvata za prijetel stvo, op{testven ' i vot, razl i ~nost, toleranci ja, kreati vnost i tn.

- Edukati ven - preku davawe na ~asovi po stranski jazi ci i kompjuteri , so cel zgol emuvawe na ni vni te komuni kaci ski sposobnosti i konkurentnost, kako i preku programi za razmena na studenti i u-eni ci .
- Psi hosoci al na, preku organi zi rawe na mladi nksi akti vnosti od psi hosoci al nata obl ast kako i od obl asta na umetnosta, sportot, muzi kata, teatrot i drugi akti vnosti .